

VAPAAEHTOISTYÖ PÄIHDE- JA MIELENTERVEYSPÄIVÄKESKUKSESSA

Vapaaehtoistoiminnan kehittämistutkimus
Vaajakosken Suvanto ry:ssä

Mari Mäkelä

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2014

Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tekijä(t) MÄKELÄ, Mari	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 28.05.2014
	Sivumäärä 52	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi VAPAAEHTOISTYÖ PÄIHDE- JA MIELENTERVEYSPÄIVÄKESKUKSESSÄ – VAPAAEHTOISTOIMINNAN KEHITTÄMISTUTKIMUS VAAJAKOSKEN SUVANTO RY:SSÄ		
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) LEHMUSTO, Aarno KUOKKANEN, Niilo		
Toimeksiantaja(t) Vaajakosken Suvanto ry.		
<p>Opinnäytetyössä tutkittiin päihde- ja mielenterveyspäivätoimintakeskus Vaajakosken Suvanto ry:n vapaaehtoistoiminnan kehittämisaluetta vapaaehtoisten näkökulmasta. Tutkimuksella selvitettiin miten vapaaehtoistyön tehtävät on määritelty ja organisoitu. Lisäksi tutkittiin millaisiin tarpeisiin vapaaehtoistyö vastaa ja miten sitä tulisi kehittää.</p> <p>Tutkimus oli luonteeltaan kvantitatiivinen, että kvalitatiivinen. Haastattelulomakkeella kerättiin tietoa kvantitatiivisin monivalintakysymyksin sekä kvalitatiivisin avoimin kysymyksin. Haastateltavina olivat toimintakeskuksen vapaaehtoiset. Tutkimukseen osallistui kahdeksan vapaaehtoista. Haastatteluissa kartoitettiin heidän näkemyksiään ja kokemuksiaan päivätoimintakeskuksen vapaaehtoistoiminnasta. Analysoinnissa käytettiin taulukkolaskentaohjelmaa ja tuloksia esitetään myös graafisesti.</p> <p>Tulokset osoittivat, että vapaaehtoiset olivat tyytyväisiä tämänhetkiseen toiminnan tilaan. Suuria eroja ei vastaajien kesken ollut havaittavissa. Saatujen tulosten vertailussa on nähtävissä mikä on hyvää ja missä on kehitettävää. Tutkimustuloksista nousivat esille vapaaehtoisten koulutuksen tarkeys, vastuuhenkilö, vapaaehtoistoiminnan kuntouttava merkitys.</p> <p>Keskeisimmät kehittämisen tarpeet ovat koordinoinnissa, rekrytoinnissa, koulutuksessa ja organisoinnissa. Tutkimuksesta voi hyötyä kehittämishankkeessa jossa tutkimuksen tuottama tieto antaa lähteen Suvanto ry:n vapaaehtoistyönkäsi­kirjan luomiseen.</p>		
Avainsanat (asiasanat) vapaaehtoistoiminta, vapaaehtoistyö, vapaaehtoinen, kehittäminen		
Muut tiedot		

Author(s) MÄKELÄ, Mari	Type of publication Bachelor's / Master's Thesis	Date 28.05.2014
	Pages 52	Language Finnish
		Permission for web publication (X)
Title VOLUNTARY WORK IN SUBSTANCE ABUSE AND MENTAL HEALTH DAY CENTRE – RESEARCH OF DEVELOPMENT ON VOLUNTARY ACTION FOR SUVANTO		
Degree Programme Degree Programme in Social Services		
Tutor(s) LEHMUSTO, Aarno KUOKKANEN, Niilo		
Assigned by Vaajakosken Suvanto ry.		
Abstract <p>The purpose of this thesis was to research the development areas of volunteer work in Vaajakoski Suvanto ry from a voluntary worker's point of view. Suvanto is as a day center working for to prevent social exclusion, mental problems and alcohol abuse. The detailed purpose of this thesis was to research how tasks of voluntary work were defined and organized. One aim of this research was also to find out what kind of needs volunteer work is able to meet, and which kind of requirements there are, and how volunteer work in Suvanto could be improved.</p> <p>The research was both quantitative and qualitative. On the interview form there was quantitative multiple choice questions and then on the other hand, there were also some qualitative open ended questions. Volunteer workers in the day center were the targets of interviews. Eight people took part of those interviews. Their outlooks and experiences about volunteer work in the day center have been examined by Interviews in this thesis. Interviews were made in March 2014.</p> <p>The results of this research indicated on average that volunteers were satisfied with a current state of activities. There were no big differences to notice between answers. When comparing gained results it can be seen what is good and what is a target for development. The most essential need for development are in coordinating, recruiting, training and organizing.</p>		
Keywords voluntary, volunteer work, volunteer, development		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Johdanto.....	4
2	Opinnäytetyön tavoitteet	6
3	Vapaaehtoistyön taustaa päihdetyössä	6
3.1	Julkinen- ja kolmas sektori	6
3.2	Alkoholi- ja päihdejärjestöt	9
3.3	Päiväkeskustoiminta	11
3.4	Aiemmat tutkimukset	12
4	Mitä vapaaehtoistoiminta on?	13
4.1	Miksi mukaan vapaaehtoistoimintaan	15
4.2	Vapaaehtoisuuden motiivitimantti	15
4.3	Vapaaehtoisuuden motivaatioiden ymmärtäminen	17
4.4	Vapaaehtoisuuden sitoutumisasteen muuttuminen	17
4.4.1	Sitoutumisasteeltaan pitkäaikaiset vapaaehtoistyöntekijät.....	17
4.4.2	Sitoutumisasteeltaan lyhytaikaiset vapaaehtoistoimijat	18
5	Vaajakosken Suvanto ry toimintaympäristönä	19
6	Kehittämishankkeen toteuttaminen	21
6.1	Tutkimuksessa käytetyt menetelmät	22
6.2	Tutkimusaineiston keruu	23
6.3	Tutkimusaineiston analysointi	25
7	Tutkimustulokset	25
7.1	Vastaajien taustatiedot	25
7.2	Tehtävien määrittely ja koordinointi.....	26
7.2.1	Rooli	26
7.2.2	Vapaaehtoistoiminnan osuus toiminnassa	27
7.2.3	Vapaaehtoistoiminnan rahoittaminen	27
7.2.4	Vapaaehtoistyötä tukevat toimintamallit	28
7.2.5	Koulutus vapaaehtoistoiminnan koordinointiin ja kehittämiseen työntekijälle.....	29
7.2.6	Tärkeimmät yhteistyökumppanit vapaaehtoistoiminnassa.....	29
7.2.7	Vapaaehtoistoiminnan ja palkatun hyvinvointityön suhde ja roolit	30
7.2.8	Vapaaehtoistoiminnan strategia tai suunnitelma	31
7.2.9	Vapaaehtoistoiminnan perustehtävä	31

7.2.10	Vapaaehtoistoiminnan erityiset tavoitteet.....	31
7.2.11	Vapaaehtoistoiminnan tavoitteiden toteutuminen	32
7.2.12	Tavoitteiden saavuttamisen hyödyt ja haitat	32
7.2.13	Vapaaehtoistoiminnan keskeisin tulos.....	32
7.2.14	Vapaaehtoisten määrä järjestössä	33
7.3	Tarpeen arviointi ja suunnittelu	34
7.3.1	Vapaaehtoistointa edistää terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia.....	34
7.3.2	Käytänteitä, toimintatapoja, innovaatioita vapaaehtoistoiminnassa.	35
7.3.3	Vapaaehtoistoiminnan arki	35
7.3.4	Onnistumisia vapaaehtoistojoidenrekrytoinnissa.....	37
7.3.5	Ongelmia vapaaehtoistojoidenrekrytoinnissa	37
7.3.6	Vaajakosken Suvannon tuki vapaaehtoisilleen.....	38
7.3.7	Keitä järjestön vapaaehtoiseksi	38
7.3.8	Vapaaehtoistoiminnan kansainvälisiä trendejä.....	39
7.3.9	Vapaaehtoistoiminnan tilan ja kehittymisen seuranta	39
8	Aineistopohjainen SWOT-analyysi.....	41
9	Johtopäätökset.....	42
9.1	Ajatuksia päätuloksista	42
9.1.1	Rekrytointi.....	43
9.1.2	Vapaaehtoistyön ja palkatun työn roolit	44
9.1.3	Vapaaehtoistoiminnan koordinointi.....	44
9.1.4	Koulutus	46
9.1.5	Työaika	47
9.1.6	Riskitekijöitä	47
9.1.7	Verkostoituminen	47
9.1.8	Työnohjaus	47
9.1.9	Jaksaminen	48
9.1.10	Uusia toimintamuotoja	48
9.1.11	Vapaaehtoisten määrä	49
9.1.12	Talous	49
9.1.13	Rekisteröityminen	49
10	Pohdinta	50
10.1	Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys	51
10.2	Jatkotutkimustarpeet	52
	Lähteet.....	53
	Liitteet	55

Liite 1. Haastattelulomake.....	55
Liite 2. Saatekirje	67

Kuviot

Kuvio 1. Päiväkeskuksen vapaaehtoistyön verkosto.....	12
Kuvio 2. Vapaaehtoistoiminnan motivaatio	16
Kuvio 3. Vapaaehtoisen rooli vapaaehtoistyössä	26
Kuvio 4. Toimintamallin toteutuminen.	28
Kuvio 5. Sininauhaliiton erityismaininta	33
Kuvio 6. Vapaaehtoistyön toimintamalleja	36
Kuvio 7. Ketä lisää vapaaehtoistenjoukkoon	38
Kuvio 8. Vapaaehtoistyön tilan ja kehittymisen seuranta.....	39
Kuvio 9. Vapaaehtoistoiminnan SWOT-analyysi.....	41
Kuvio 10. Vapaaehtoistyönkoordinaattorin työnkuva	45

1 Johdanto

”Auta minua ystävä.
Olen niin väsynyt kulkemaan,
tummien vesien varjoissa,
natriumvalojen loisteessa.

Kuuntele minua ystävä.
Ojenna kätesi,
näytä minulle
parempi huomina,
jotta, jaksaisin herätä
uuteen aamuun.

Anna minulle ystävä,
syy jaksaa huomiseen.
Anna minun kokea
itseni tärkeäksi.”

Tällä runolla aloittaessani tutkimuksenraportoinnin tahdon sanoa, että suurimmanosan maamme päihde- ja mielenterveysjärjestöjen toiminnasta perustuu vapaaehtoistoiminnalle. Nämä järjestöt koostuvat yksittäisistä ihmisistä jotka haluavat auttaa ja tulla samalla itse autetuksi. Tämä runoni kertoo siitä miksi vapaaehtoinen ojentaa auttavan käden. Tätä toimintaa ei määrää raha, vaan puhdas omatahto tuoda oma panoksensa tämän maailman suuriin pyörteisiin. Auttaa ystävää, kenties helpottaakseen samalla omaa elämää. Jotta nämä kullannarvoiset ystävät pysyisivät yhdistyksien ja järjestöjen toiminnassa, tulee kiinnittää erityinen huomio siihen, miten vapaaehtoistentyötä saadaa helpotettua, miten saadaa työrajattua sellaiseksi, että huomennakin on tärkeää olla vapaaehtoinen ja uusi uskaltaa lähteä toimintaan mukaan.

Tämä on kehittämistutkimuksenraportti, jossa tuodaan esille vapaaehtoisten omien kokemusten ja näkemyksien pohjalta niitä asioita jotka toimivat Vaajakosken Suvanto ry:llä ja missä olisi vielä korjaamisenvaraa. Vaajakosken Suvannon päiväkeskus on perustettu vuonna 1997. Vapaaehtoistoiminta on ollut alusta alkaen yhdistyksen toiminnassa. Suvanto ry:n asiakkaat osallistuvat aktiivisesti vapaaehtoistehtäviin eri työaloilla ja tällä hetkellä toimijoita on suhteellisen paljon. Työkulttuuria tarkastellessa esiintyy kysymys, ovatko vapaaehtoiset toteuttamassa tehtäviä työntekijälähtöisesti. Otetaanko heidät aidosti huomioon tasavertaisina toimijoina työntekijöidenrinnalla, ovatko vapaaehtoiset mukana myös toiminnansuunnittelussa? Millaisia puutteita toi-

minnassa nähdään? Toiminnanjatkuvuuden ja sen turvaamisen kannalta on asetettava kysymys, miten toiminnan jatkuvuus turvataan, kun nykyiset vapaaehtoiset ikääntyvät tai muun syyn vuoksi jättävät tehtävänsä. Taloudellisten resurssien vähäisyyden vuoksi vapaaehtoistoiminta nähdään Vaajakosken Suvannon toiminnanmahdollistajana.

Olen kiinnostunut vapaaehtoistoiminnankehittämisestä, koska halusin tuoda tukea yhdistyksen vapaaehtoistyönmallintamiseen. Toiminnankehittäminen merkitsee yhteisen hyvän ja pääoman lisääntymistä. Vapaaehtoistoiminta on työmuotona minulle läheinen, koska olen toiminut Helsingin kaupungin sosiaaliviraston vapaaehtoistyökoordinaattorina, päihdetyössä ja poliittisessa järjestössä aktiivisena vapaaehtoisena. Halusin oppia aiheesta lisää ja tutustua yhteiskristillisen päihde- ja mielenterveyspäiväkeskuksessa toimivaan vapaaehtoistyöhön.

2 Opinnäytetyön tavoitteet

Kehittämistutkimuksentavoitteena oli Vaajakosken Suvanto ry:n vapaaehtoistyönkehittäminen ja olemassa olevan vapaaehtoistyönkartoitus. Tutkimuksessa on tehty katselmus vapaaehtoistyönorganisoinnin ja sisältöjenpohjalta, sekä tuotettutietoa vapaaehtoistyönkehittämiselle. Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia ja luoda uusia kehittämisideoita. Yksilöhaastatteluiden ja havainnoinnin avulla olen pyrkinyt tuomaan esille nykyistä vapaaehtoistyötilannetta, nostamalla esiin sen myötä tulevia haasteita ja rakentamaan vapaaehtoistoiminnan yleistä kuvaa Vaajakosken Suvanto ry:ssä. Käytin työssäni suhteellisen paljon kirjallisuutta sekä myös Internetin verkkojulkaisuja. Halusin lähdemateriaalin olevan mahdollisimman monipuolista. Tärkeintä kuitenkin oli aineistonsisältö. Lopullinen aineisto jäi valitettavasti suunniteltua suppeammaksi, koska rajasin työni sisältöä radikaalisti koskemaan päihdetyössä tapahtuvaa vapaaehtoistoimintaa sekä vapaaehtoisten omaa näkemystä toiminnankehittämiseksi. Tutkiesani käytettävissä olevaa lähdemateriaalia oli selvästi huomattavissa paljon sisältöä, jossa viitattiin toisiin tutkimustuloksienkirjallisuuteen ja näin ollen sisällöissä syntyi samankaltaisuutta ja toistoa. Rajasin työn lähdemateriaalia siten, ettei tietoperusta toistanut itseään. Työstäni on rajattu myös pois kristillisyydenmerkityspäihdetyössä ja vertaistuki, sekä päihdeongelmailmiönä, jotka usein liittyvät päihdetyöhön. Tästä johtuen myös aineistosta karsiutui paljon. Tutkimuslähtöisiä, julkaistuja opinnäytetöitä löytyi kuitenkin koskien päihdetyössä tapahtuvaa vapaaehtoistoimintaa kristillisyyden ja vertaistuen nimissä.

3 Vapaaehtoistyön taustaa päihdetyössä

3.1 Julkinen- ja kolmas sektori

Alkoholi- ja päihdepolitiikka on yksi tärkeä yhteiskuntapolitiikan alue. Päihteidenkäytön yhteiskunnallisia vaikutuksia tarkastellaan paljon eri näkökulmista. Vastuu päihdehuollon toteutumisesta on julkisella sektorilla ja kunnilla. Päihdeasioiden hoitoon kuuluu vahva kansanliikkeiden perinne ja vahvaa järjestöllistä toimintaa. Joissakin

järjestöissä toiminta perustuu kokemukselliseen tietoon, vertaistukeen ja vapaaehtoisuuteen, jossa järjestön työntekijöillä on taustalla päihdeongelmasta toipuminen. Toisissa järjestöissä työntekijöillä on samanlainen koulutus kuin kuntien päihdetyöntekijällä. (Möttönen & Niemelä 2005, 181–182.)

Kansalaisyhteiskunta tulee mahdolliseksi vain aktiivikansalaisten kautta. Ihmisestä tulee kansalainen, kun hän astuu yhteisölliselle näyttämölle. Kansalaisuus on yhteisessä yhteiskunnassa toimimista, se on osallistumista ja vaikuttamista. Aktiivikansalaisuus tarkoittaa ihmisen identiteettiä, osallistumista, kohtaamista ja välittämistä. (Nylund & Yeung 2005, 67–68.)

Päihde- ja mielenterveyspäivätoimintakeskukset ja muut päihdekuntoutukseen liittyvät kansalaisjärjestöt perustuvat tämän ajatuksen pohjalle. Järjestöt haluavat auttaa ja vaikuttaa yhteiskunnallisesti. Ne haluavat saada muutoksia aikaan ja kohdata välittömästi ja inhimillisesti ihmisiä yksilöinä ja ryhminä.

Kuntauudistuksien ja sen myötä kuntakoon kasvaessa palvelujärjestelmät ovat monimutkaistuneet. Palvelutehtäviä on siirtynyt julkiselta sektorilta yrityksille ja järjestöille. Nämä ovat jääneet vastaamaan ihmisten todellisiin tarpeisiin, kohtaamaan ihmiset inhimillisesti yksilötasolla. Taloudellisentehokkuuden ja suoritteiden sijaan; järjestöt ja yhdistykset pystyvät tuottamaan myös sellaisia palveluita, joita julkinen sektori ei halua järjestää tai ne eivät ole taloudellisesti kannattavia. (Pihlaja 2010, 91.)

Pihlajan mukaan, yhdistyksientoiminnan hahmottamista vaikeuttaa aina se, tehdäänkö toimintaa vapaaehtoistyönä vai ammattityönä. Kautta aikojen yhdistyksien toimintaa on tehty talkoilla. Yhdistyksissä ei ole ollut palkattua henkilöstöä eikä aina edes kulkukorvauksia ole ollut. (mts. 47.)

Pihlaja toteaa vapaaehtoistenmerkityksestä yhdistyksientoiminnassa, että

”Järjestötoiminta ei olisi nykyisessä laajuudessaan mahdollista ilman yhdistysten hallituksissa istuvia, ohjaajina toimivia, vertaistukea tai naapuriapua antavia, talkoisiin osallistuvia ja myös ammatillista osaamista ilman taloudellista korvausta tarjoavia tuhansia vapaaehtoisia ihmisiä.”

(Pihlaja 2010, 47.)

Yhdistyksienpalkallisen ja palkattomantyön kysymys, esiintyy vasta silloin kun työ määrä kasvaa niin suureksi, ettei sitä voida hoitaa vapaaehtoisten voimin. Pihlajan mukaan, kolmas sektori nähdään poliittisissa puheissa pelastusrenkaana, joka toteuttaa ne tarpeet joihin julkinen sektori ei pysty vastaamaan. (mts. 48)

Kuntien on omien tavoitteiden saavuttamiseen tehtävä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, kuten yhdistyksien. Näitä voivat esimerkiksi olla erilaiset yhteiset hankkeet ja projektit. Julkinen - ja kolmas sektori tuottavat samoja palveluja ihmisille, kasvattaessaan kansalaisten hyvinvointia. Nämä tekevät siis hyvin usein keskinäistä yhteistyötä ja hyötyvät molemmin puolin toisistaan.

Vapaaehtoistyötä tapahtuu siis hyvin monilla areenoilla julkisella niin kansalaistoiminnan, kulttuuri-urheilu-lapsi jne. työn parissa kuin erityisryhmien ja erityistilanteiden keskellä. Yksi erityisryhmä on vapaaehtoistoimintapäihdetyössä. Sen päätavoitteena on ennaltaehkäisevä tai korjaava työ. Tavoitteena on päihteidenkäytönehkäisy ja mielenterveydenedistäminen. Päihdejärjestöjen tekemää työtä on vaikea asettaa yksiselitteisiin kehyksiin. Järjestöt ovat valtavasti erilaisia: on suuria ja pieniä, yhteen perustehtävään keskittyviä ja moniottelijoita, vahvanammatillisia ja täysin vapaaehtois-pohjalta toimivia ja kaikkea näiltä väleiltä. Myös järjestöjen toimintaympäristöt vaihtelevat, koska päihdejärjestöt toimivat kaikenkokoisissa kunnissa eri puolilla Suomea. Osa elää kilpailutusten keskellä, osa saa hoitaa seutukunnan alueella omat ja vieraat asiakasryhmät. Joillain toiminta on turvattu vuosiksi, toisilla tämä kuukausi saattaa olla viimeinen. Kokonaiskuvan muodostamista vaikeuttaa jatkuva muutos päihdepalveluissa ja järjestöjen valtakunnallisessa sekä paikallisessa roolissa. Päihdepalveluiden siirtyessä yhä enemmän järjestöjenvastuulle on kuitenkin huomioitava huoli siitä, kun

kunnallisia toimintoja ulkoistetaan muodostamalla yhtiöitä säätiöitä, kokonaisuudenhallinta vaikeutuu, valta lipuu demokraattisen valvonnan ulottumattomiin. (Möttönen & Niemelä 2005, 197.)

3.2 Alkoholi- ja päihdejärjestöt

Seuraavassa olen tuonut esille muutamia suurempia päihdetyönvapaaehtoistyönorganisaatioita ja esimerkkejä tyypillisistä vapaaehtoistoiminnanmuodoista päihdetyön parissa. Esitys on koottu järjestöjen Internetissä olevista esittelyistä.

AA-ryhmät

Anonyymit Alkoholistiryhmät eli AA-ryhmät, ovat valtakunnallisia miesten ja naisten toveriseuroja. He jakavat keskenään kokemuksensa, voimansa ja toivonsa voidakseen ratkaista yhteiset ongelmansa sekä auttaakseen toisia tervehtymään alkoholismista. Toiminta perustuu vertaistukeen ja on täysin vapaaehtoistoimintaa. Ainoa jäseneksi pääsyn vaatimus on halu lopettaa juominen. AA:ssa ei ole mitään velvoitteita eikä jäsenmaksuja, toiminta on omavaraista vapaaehtoisten avustusten pohjalla. AA ei ole liittoutunut minkään aatteellisen, uskonnollisen tai poliittisen suuntauksen, järjestön tai laitoksen kanssa. Se ei myöskään halua ottaa kantaa mihinkään kiistakysymykseen, eikä asettua enempää puolustamaan kuin vastustamaan mitään. Ainoa päämäärä on pysyä raittiina ja auttaa toisia alkoholisteja saavuttamaan raittius. Suomessa AA-ryhmiä on noin 700 kappaletta ympäri maata. AA:n jäsen voi toipumisensa edetessä alkaa ottaa tehtäviä mm. kahvinkeitäjänä, kokouksien vetäjänä, puhelinpäivystäjänä tai ryhmän rahastonhoitajana; hän voi myös osallistua tiedotus- ja tukihenkilötoimintaan ja myöhemmin ottaa vastuuta luottamushenkilönä AA-yhteisön "palvelurakenteessa" alueellisella, valtakunnallisella tai kansainvälisellä tasolla. (AA-ryhmät n.d.)

A-killat

A-killat ovat sosiaalista vapaaehtoistyötä päihdeongelmaisten ja heidän omaistensa parissa tekevä yhdistys. Rekisteröityneinä yhdistyksinä A-kiltoja on Suomessa noin 90, joista aktiivisesti toimii noin 60. A-killat harjoittavat monipuolista yhteistoimintaa keskenään (aluetoiminta). A-killat ovat usein paikkakunnallaan oman kuntansa sosiaali- ja terveystoimen kanssa kiinteässä yhteistoiminnassa. Raha-automaattiyhdistys rahoittaa usein A-kiltojen hankkeita, erityisesti mainittakoon asuntolatoiminta (raken-

taminen ja henkilökunnan palkkakulut). Yleistä on, että A-kilta tarjoaa toimintakeskuksessaan palveluita (ruokailu, peseytyminen, pyykinpesu, lehtien luku, sauna, harrastustoiminta tms.) kaikille niitä tarvitseville riippumatta yhdistyksen jäsenyydestä. Monella paikkakunnalla A-killan toimintakeskuksesta on muodostunut lähiseudun palvelupiste, josta löytyvät usein myös ilmaiset Internet yhteydet niitä tarvitseville. Toimintansa A-killat järjestävät itsenäisesti mahdollisuuksiensa ja resurssiensa mukaan. Monella A-killalla on osto- tai palvelusopimuksia oman kuntansa kanssa, jolloin niillä saattaa olla palkattua henkilökuntaakin. Useimmiten A-kilta toimii kuitenkin vapaaehtois pohjalta, ts. hankkii itse toiminnassaan tarvitsemansa resurssit. Erilaisilla työllistämistuilla työllistettyjen ja yhdyskuntapalvelua suorittavien sijoituspaikkoina A-killilla on merkittävä asema. (A-kiltojenliitto n.d.)

EHYT ry.

EHYT ry:n on laaja-alainen yhteistoiminta- ja kansalaisjärjestö. Sen jäsenjärjestöinä on paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia järjestöjä. EHYT ry:n järjestötoiminnan päämääränä on tukea jäsenjärjestöjen ja kansalaistoimijoiden ehkäisevän päihdetyön toimintaedellytyksiä. EHYT ry ylläpitää yhdessä jäsenjärjestöjensä ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa Elokoloja ja muita matalan kynnyksen päihde- ja terveyskohtaisia kohtaamispaikkoja vapaaehtoisten voimin. Toiminta muotona voi perustaa vaikkapa omalle paikkakunnalle yhdistyksen tai toimintaryhmän myös itse, jos sellaista ei omalla paikkakunnalla vielä ole. Internetissä vapaaehtoistoimintaa on suunnattu 13-vuotiaille nuorille eri puolilla Suomea. Vapaaehtoisilla nuorilla on kuukausittain vaihtuva teema, tehtävien muodossa. Teemojen ympärillä pyörivät tehtävät käsittelevät yhteiskunnallisia ja ajankohtaisia asioita, kuten päihde- ja terveysasioita, liikenneturvallisuutta ja terveyttä. Internetissä tapahtuvaa vapaaehtoistoimintaa on kohdistettu myös peliteemojen pariin. Toiminta koostuu vapaaehtoisista toimijoista, jotka haluavat olla mukana edistämässä myönteistä pelikulttuuria ja pelaamista sekä osallistua pelihaitoista käytävään keskusteluun. (Ehyt ry n.d.)

Irti Huumeista ry.

Irti Huumeista ry:n vapaaehtoistoimintaa tehdään eri puolilla Suomea. Sen tyypillisiä toimintamuotoja ovat esimerkiksi ehkäisevä päihdetyö, jossa valistustyötä tehdään työyhteisöissä, kouluissa ja oppilaitoksissa sekä verkostotyönä. Vapaaehtoistoimintaa

tehdään asiakastapaamistoimintana huumeiden käyttäjien läheisille, huumeiden käyttäjille ja heidän perheilleen. Vapaaehtoinen voi toimia koulutettuna vapaaehtoisena tukihenkilönä huumeiden käyttäjien läheisille ja huumeiden käyttäjille perhekeskeisesti, vaikeassa elämäntilanteessa ja retkahdusten aikana ja käytön lopettamisessa sekä raittiuden ylläpitämisessä. Irti Huumeista ry:n yhtenä vapaaehtoistoiminnan muotona on ohjattu vertaistukiryhmätoiminta, jossa huumeiden käyttäjien läheisille ja huumeiden käyttäjille on avoimet ja suljetut ryhmät. Vapaaehtoisena voi toimia myös sähköposti- ja puhelintukitoiminnassa. (Irti huumeista ry n.d.)

Sininauhaliitto

Sininauhaliitto on valtakunnallinen 92 kristillisen päihdejärjestön keskusliitto. Sininauhaliiton jäsenjärjestöjen päiväkeskuksissa, ryhmätoiminnassa, ehkäisevässä ja etsivässä päihdetyössä, asumispalveluissa ja vankilatyössä on mukana vapaaehtoisia eri tehtävissä. Vapaaehtoistoiminnan muotoja ovat vertaistuki, projektiluontoinen vapaaehtoistyö, ohjaus- ja neuvontapalveluita, joilla tuetaan aina päihteettömyyttä. (Sininauhaliitto n.d.)

3.3 Päiväkeskustoiminta

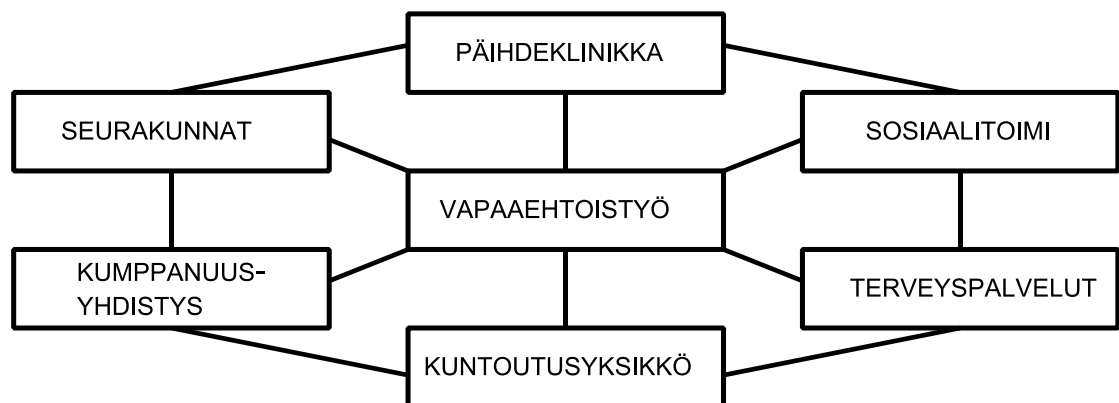
Päiväkeskustoiminta on esimerkiksi sininauhaliiton jäsenjärjestöjen yleisin toimintamuoto. Nämä ovat toiminnaltaan erilaisia. Toiset ryhmät ovat työtoimintapainotteisia, toiset taas ryhmätoiminnan ja sosiaaliseen hyvinvointiin painottuneita. Osaan ryhmistä saa tulla päihtyneenä. Päiväkeskuksen asiakkaat työskentelevät vapaaehtoistoiminnassa ja kuntouttavassa työtoiminnassa. (Hostikka ym. 2012, 59–60.)

Heimosen mukaan monet huono-osaiset ja yksinäiset ihmiset ovat syrjäytyneet. He ovat jääneet ulos monista peruspalveluista ja tukimuodoista. He eivät kykene hakeutumaan palvelujenpiiriin. Heidät voi löytää lähiöistä ja asuinalueilta, hiljentyvistä taa-
jamista tai haja-asutusalueilta. Viranomaisiin tai edes sukulaisiin ei ole mitään kontaktia. Tällaisessa elämäntilanteessa eläviä ihmisiä on vaikea tavoittaa ja tukea. Monilla on rikkinäiset taustat ja vähän sosiaalisia kontakteja. Siksi esimerkiksi päiväkeskukset ovat oivia paikkoja luoda sosiaalisia kontakteja ja saada elämään mukaan mielekästä

toimintaa. Usein tähän toimintamalliin pääsee mukaan päiväkeskuksessa jo olevien asiakkaidenkautta tai muiden verkostojenkautta. Useat vapaaehtoiset haluavat tehdä vapaaehtoistyötä kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kanssa ja kokevat sen kutsumukseksi. (Heimonen 2007, 73.)

Päihdeongelmienhoitoa ei voida työntää yksittäiselle taholle, järjestölle tai päivätoimintakeskukselle tms. Päihdeongelmien käsittely kuuluu monille toimijoille. ”Päihdeongelmissa tarvitaan yhteistyötä ja vahvaa verkostoitumista. Yksittäisien toimenpiteiden ohella on hyvä olla yhteistoimintajärjestelmä jolla päihdeasioita hoidetaan.” (Möttönen & Niemelä 2005, 182.)

Kuvio (ks. Kuvio 1.), selkeyttää esimerkiksi päiväkeskuksenyhteistoimintajärjestelmää vapaaehtoistyönäkökulmasta.

Kuvio 1. Päiväkeskuksen vapaaehtoistyön verkosto
(Heimonen 2007, 75.)

3.4 Aiemmat tutkimukset

Viimevuosina vapaaehtoisuudesta päihdetyössä on tehty suhteellisin paljon tutkielmia, kuten esimerkiksi. Taina Hintsanen Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulusta on vuonna 2011 tutkinut vapaaehtoistyötä Forssan Katukirkossa.

Hintsanen toteaa tutkimuksessaan, että

”Päihdetyössä tehtävä vapaaehtoistyö poikkeaa niin sanotusta perinteisestä vapaaehtoistoiminnasta, jollaiseksi esimerkiksi urheiluseurojen toiminta mielletään. Ensin on hyväksyttävä se tosiasia, että vapaaehtoistyötä tehdään silloin päihdeongelmaisen ihmisen kanssa. Usein ongelmia saattaa esiintyä esimerkiksi siten, että päihdeidenkäyttäjät välttelee muuta yhteisöä. Vapaaehtoistyössä näiden henkilöiden motivoiminen on erittäin tärkeää, jotta heidät saadaan takaisin yhteisöön.”

(Hintsanen 2011, 11)

Ilari Mäkitalo Diakonia Ammattikorkeakoulusta on tehnyt tuoreen tutkimuksen vapaaehtoistyöstä Porin Sininauhassa. Mäkitalo korostaa tutkimuksessaan kristillisyyden merkitystä päihdetyönvapaaehtoistoiminnassa. ”Kristillisestä lähimmäisen rakkaudesta auttaminen, on kultakimpale.” (Mäkitalo 2014, 11.)

Merita Lähteenmäki Tampereen Ammattikorkeakoulusta on vuonna 2013 tehnyt tutkimuksen, vapaaehtois- ja vertaistoiminta kuntoutumista tukemassa.

Lähteenmäki nostaa esille mm. vapaaehtoisen merkityksestä päihdekuntoutuksessa ja sen vaikutuksesta kuntoutujalle, seuraavasti

”Toiminta ehkäisee syrjäytymistä ja kasvattaa sosiaalista verkostoa. Päihdekuntoutujalle muodostuu myös uusi ihmissuhde. Hän saa emotionaalista tukea, arkeen ja mielialaansa. Monelle se tuo helpotusta henkiseen olotilaan ja nostaa psyykkistä toimintakykyä.”

(Lähteenmäki 2013, 72)

4 Mitä vapaaehtoistoiminta on?

Suomessa vapaaehtoistoiminta määriteltiin 1980-luvulla palvelujärjestelmännäkökulmasta järjestöjentoiminnaksi, jolla tuetaan ja täydennetään julkisia palveluja. Vapaaehtoistoiminnalle ei katsottu olevan suurta merkitystä vapaaehtoistyöntekijälle itselleen, eikä sitä pidetty arvona sinänsä. Vielä 1990-luvun alussa huomio kiinnittyi täysin järjestöjen organisoituun palvelutoimintaan. Vuonna 1992 sosiaali- ja terveystieteiden

järjestöjohtajat ottivat kannan, jonka mukaan vapaaehtoistoimintaa voi olla vain järjestöissä, vaikka itse organisoitunut omaehtoinen vapaaehtoistoiminta ja oma-aputoiminta olivat lisääntyneet todella nopeasti. Perinteisten järjestöjen rinnalle on koko ajan syntynyt uusia vapaaehtoisten paikallisia yhdistyksiä ja toimintaryhmiä. (Lehtinen 1997, 17)

Edellisessä luvussa käsittelin vapaaehtoistyöntaustaa päihdejärjestöissä. Vapaaehtois-työ on suurimmalta osalta jonkin järjestön, yhdistyksen tai aatteellisen puolueen alla tehtävää toimintaa. Kuitenkin vapaaehtoisia on myös sitoutumattomia yksityishenkilöitä. He eivät kuulu minkään yhdistyksen, järjestön tai aatteellisuuden alle. Tällaiset yksittäiset henkilöt toimivat suoraan kodeistaan puhtaasta halusta auttaa omin voimavaroin sitoutumattomana.

Vapaaehtoistyö kiinnostaa lähes puolta kansalaisista mutta, siihen osallistuminen ei ole läheskään niin laajaa, kuitenkin hyvää eurooppalaista keskitasoa. Yhteiskunnan ja kulttuurin muutosten keskellä ja ikärakenteen muuttuessa vapaaehtoistyöhön kohdistuu kasvavia haasteita. Niin monet lapset, nuoret kuin vanhuksetkin kokevat sosiaalisen tuen ja hoidon puutetta joko perheen, suvun tai omien erityispiirteidensä ja ongelmiansa takia. Vapaaehtoistyö ei voi korvata yhteiskunnan hoito- ja huoltopalvelua, vaan täydentää sitä eräin osin. Työikäisen väestön piirissä varsinkin mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivät ovat suuria vapaaehtoista vertaistukea ja muuta sosiaalista kanssakäymistä kaipaavia ryhmiä. Nykyiset vapaaehtoistyön resurssit eivät läheskään riitä kohtaamaan esiintyvää tarvetta näillä ryhmillä. Tämä on eräs tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisen kohtelun haaste. Haasteena on vielä se, että monet ongelmista, kuten työttömyys, päihde- ja muut terveysongelmat pyrkivät kasautumaan. (Helsingin Vapaaehtoistyön neuvottelukunta 2008.)

Vapaaehtoistyötä tai vapaaehtoistoimintaa tehdään etenkin sosiaalialalla. Vapaaehtoistyöntekijöillä ei tarvitse olla ennestään mitään erityistä koulutusta tai kokemusta, vaan he saavat yleensä perehdytyksen tehtävänsä. Kukin tekee vapaaehtoistyötä omien aikataulujensa ja resurssiensa mukaan. Monille vapaaehtoistyö on keino virkistäytyä, saada mielekästä tekemistä ja kartuttaa omaa osaamistaan. Vapaaehtoistyön kautta voi myös tutustua uusiin ihmisiin ja rakentaa verkostoja, joista voi olla moninaista hyötyä,

esimerkiksi työnhaussa ja avunsaannissa. Vapaaehtoistyö on nimensä mukaisesti vapaaehtoista, eikä siitä makseta palkkaa. Monet vapaaehtoistyönorganisaatiot haluavat kuitenkin korvata vapaaehtoistyöstä aiheutuvia kuluja ja tarjota pieniä etuja kiitokseksi ja kannustukseksi. Kaikki vapaaehtoistyö ei ole virallisten organisaatioiden järjestämää, vaan paljon tehdään myös omaehtoista vapaaehtoistyötä. (Laimio & Välimäki 2011. 9-10)

4.1 Miksi mukaan vapaaehtoistoimintaan

Vahvero-hankkeen 2007–2010 projektitutkija Ilkka Haarnin mukaan vapaaehtoistoimintaan osallistumista voidaan tarkastella monella tavalla. Motiivina vapaaehtoistoimintaan osallistumiseen voi olla oma elämänmuutos tai sen tarve ja osallistumisen halu. Vapaaehtoisuuden perinteisen käsitteen eli; auttamisen rinnalle on nousemassa omasta hyvinvoinnista huolta pitäminen muiden auttamisen ohella. (Haarni 2010)

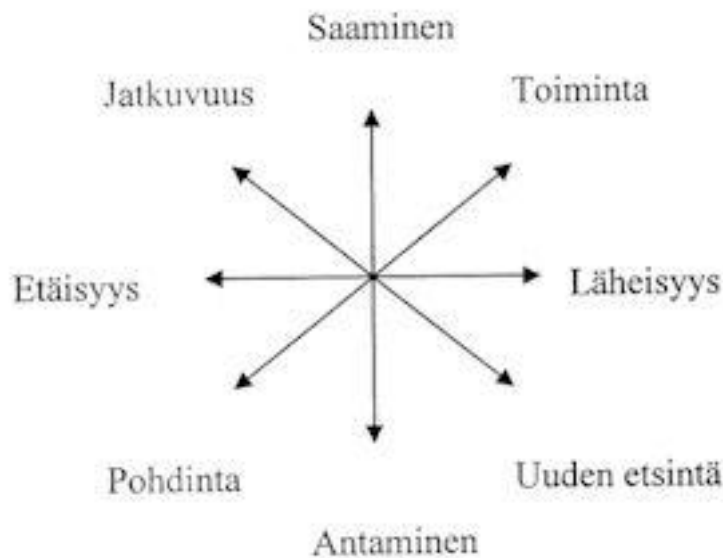
Toisaalta taas vapaaehtoistoimintaan osallistuminen päihdetyössä voi olla halu auttaa tai antaa vertaistukea. Joka tapauksessa vapaaehtoistoiminta ei kuitenkaan ole ilmainen voimavara. Vapaaehtoinenkin tarvitsee oman jaksamisen kannalta valmennusta, koulutusta ja ohjausta. Monelle vapaaehtoistoiminta on omaa kuntoutumista.

Useasti päihdetyössä vapaaehtoiset ovat itse entisiä päihteidenkäyttäjiä ja ovat siirtyneet toimintaan mukaan aluksi viettämään päiviä, jotta saa lähdettyä pois kotoa. Toiminnassa halutaan olla mukana, mutta ei haluta ottaa vastuuta mistään. Poissaolo tavanomaisista päihdeympyröistä katkeaa monella, kun saa elämään mielekästä tekemistä, vaikka vain olemalla läsnä. Useimmiten toimintaan osallistuminen alkaa pikkuhiljaa. Vapaaehtoistoimintaan lähteminen voi olla ajankohtainen kun kuntoutumisprosessi on niin pitkällä, että; on sinut itsensä ja sairautensa kanssa. (Raninen, Raninen, Toni & Tornaeus 2008. 74–77)

4.2 Vapaaehtoisuuden motiivitimantti

Anne Birgitta Yeung on tutkinut eri-ikäisiä vapaaehtoisia ja heidän syitänsä osallistua vapaaehtoistoimintaan. Osallistumisen motiiveille löytyi neljä ulottuvuutta: 1) antami-

nen-saaminen, 2) läheisyys-etäisyys, 3) uuden etsintä-jatkuvuus sekä 4) toiminta-pohdinta. Yeung kuvaa näitä erilaisia osallistumisen motiiveja kahdeksankulmaisena timanttina (Nylund & Yeung, 2005, 107):

Kuvio 2. Vapaaehtoistoiminnan motivaatio
(Nylund & Yeung, 2005)

Vapaaehtoisuus on muille antamista. Auttamisen halu motivoi monia henkilöitä. Vapaaehtoinen myös hyötyy itse osallistumisesta. Esimerkiksi hän saa henkilökohtaista hyvinvointia ja mahdollisuuden toteuttaa itseään. Vapaaehtoisena toimiminen siis palauttaa. Vapaaehtoistoiminta on toimintaa joka on mukavaa kun tekemisen seuraukset ovat mieluisia. Taustalla olevat elämänarvot, kokemukset ovat voineet johtaa siihen, että on tahto toimia ja vaikuttaa. Oman ja muiden elämän pohtiminen voi myös motivoida vapaaehtoisena toimimista. Vapaaehtoisena toimiminen merkitsee vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa. Vapaaehtoinen tapaa uusia ihmisiä, on osa ryhmää tai yhteisöä. Sosiaaliset suhteet voivat motivoida osallistumista. Toisaalta sopiva, itse valittu etäisyys muista voi vapaaehtoistoiminnassa muodostua tärkeäksi joustavuus vapaaehtoisen tehtävissä ja oman paikan valitseminen voivat motivoida. Vapaaehtoisuuden koetaan tuovan myös etäisyyttä omaan elämään. (mts.107)

Monelle vapaaehtoiselle tuttu aihe voi toimia motiivina osallistumiselle. Jos on taitoa tai elämä on tuonut uudenlaisia kokemuksia, voivat nämä kannustaa mukaan. Toisaal-

ta uusiin asioihin tutustuminen ja erilaisten asioiden oppiminen innostavat nekin vapaaehtoiseksi. (Raninen 2008, 9-10.)

4.3 Vapaaehtoisuuden motivaatioiden ymmärtäminen

Vapaaehtoisuuden motiivien ymmärtäminen on avainasia hyvään vapaaehtoistyön johtamiseen. Kun pyritään ymmärtämään, miksi ihmiset tekevät niin kuin tekevät, on kaiken lähtökohtana heidän motivaationsa. Se auttaa myös ennustamaan ne kohdat, joissa motivaatiot saattavat aiheuttaa vaikeuksia. (McCurley & Lynch, 2006.)

4.4 Vapaaehtoisuuden sitoutumisasteen muuttuminen

Vapaaehtoistoimijoiden tyylejä osallistua vapaaehtoistyöhön esiintyy vähintään kahden tyyppisenä, pitkäaikaisia ja lyhytaikaisia. McCurley ja Lynch tarkastelevat näitä asioita kiinnostavasti teoksessaan *Volunteer Management – Mobilizing all the Resources of the Community* seuraavasti.

4.4.1 Sitoutumisasteeltaan pitkäaikaiset vapaaehtoistyöntekijät

McCurley ja Lynch mieltävät sitoutumisasteeltaan pitkäaikaiset vapaaehtoistoimijat perinteisiksi vapaaehtoistoimijoiksi. Tällaiset vapaaehtoistoimijat mielletään usein ryhmään, joille on tunnusomaista: sitoutua tiettyyn tarkoitukseen tai yhdistykseen. Heillä on sitoutumisen tarve vapaaehtoistyöhön ja sen merkityksellisyyteen. Ihmiset, jotka sitoutuvat pitkä-aikaisesti vapaaehtoistyöhön, sijoittavat siihen voimakkaasti oman persoonansa sekä henkisiä voimavarojaan. Osallistuminen vapaaehtoistyöhön vahvistaa heidän omaa persoonaansa sekä omaa identiteettiään heidät yleensä rekrytoidaan kolmella eri tavalla: a) itserekrytointi (löytävät itse järjestön, jossa haluavat toimia), b) kasvamalla vapaaehtoistomivuuteen (vapaaehtoistyö on pitkän ajan kypsymisen tulosta) tai c) sulautumalla eli on ollut niin läheisessä kontaktissa vapaaehtoistyön järjestöön, että itsekkin ryhtyy vapaaehtoistomijaksi. (McCurley & Lynch 2006, 15–21.)

Monet perustetut järjestöt ovat luottaneet vuosia pitkäaikaisvapaaehtoistoimijoihin, koska monet vapaaehtoistyöntehtävät vaativat pitkää sitoutumista kulloiseenkin tehtä-

vään. Joissain tapauksissa pitkään vapaaehtoistyötä tehneet ovat luoneet puitteet tekemälleen työlleen ja siten ovat edesauttaneet uusien järjestöjen perustamista. (Mts. 15–21.)

4.4.2 Sitoutumisasteeltaan lyhytaikaiset vapaaehtoistoimijat

McCurley & Lynch ovat puolestaan sitoutumisasteeltaan lyhytaikaisista vapaaehtoisista sitä mieltä, että lyhytaikaiselle vapaaehtoistoimijalle on tunnusomaista yleisesti olla kiinnostunut järjestöstä, mutta ei syvällisesti. Lyhytaikainen vapaaehtoistoimija ei ole omistautunut asialleen. He eivät koe järjestöjä eikä, sitoutumista niihin keskeiseksi asiaksi elämässään. Heidät on yleensä nopeasti rekrytoitu mukaan kolmella eri tavalla:

- a) henkilö on sidoksissa järjestöön kiinnostavan vapaaehtoistyön kautta, mutta järjestön aatteellisuus ja tavoitteet eivät täsmää vapaaehtoisien kiinnostuksen kanssa.
- b) henkilö on rekrytoitu tapahtumaan esim. konsertti, urheilutapahtuma jne. Tässä yleensä kiehtoo tapahtuman sosiaalinen luonne eikä asia johon järjestö liitetään.
- c) henkilö on tullut rekrytoituksi ”pakosta”, sillä joko ystävä tai työnantaja on häntä pyytänyt. Tällöin he ovat henkilökohtaisesti liitoksissa pyytäjään eikä järjestöön. Lyhytaikainen vapaaehtoistoimija saa motivaationsa henkilökohtaisista saavutuksista, eikä niinkään siitä mikä heidän asemansa on ryhmässä.

Henkilö joka toimii yhdessä ryhmässä lyhytaikaisena vapaaehtoistoimijana, saattaa toimia toisessa ryhmässä pitkäaikaisena vapaaehtoistoimijana. Vapaaehtoistoimija vaihtaa vapaaehtoisuuden tyyliä periodeittain kulloisenkin elämäntilanteensa mukaan sekä sen mukaan mitä järjestöt hänelle kulloinkin tarjoavat. (McCurley & Lynch 2006, 15–21.)

Motiivien tunnistaminen ei ole helppoa eikä ihminen ole edes tietoinen kaikista motiiveistaan. Vapaaehtoistoinnassa motiivien tunnistamisella on merkitystä tehtävän valintaan, ohjaukseen ja tukeen sekä palkitsemiseen. Kun vapaaehtoinen tunnistaa

omat motiivinsa, edistää se hänen sitoutumistaan toimintaan. (Laimio & Välimäki 2011, 22.)

On tärkeää tunnistaa motiivit ja kiinnostus vapaaehtoistoiminnan eri toimintamuotoja kohtaan. Heti alussa motivointi ja vapaaehtoisia rekrytoidessa tulee huomioida toimintaan aikovan mielenkiinto sitoutumista kohtaan. Toiminnassa on huomioitava lyhyt aikaiset toimijat ja pitkäaikaiset toimijat ja pyrkiä rakentamaan toimintaan siten, että kaikille tekijöille löytyy mielekästä tekemistä.

Mäkitalo (2014) on todennut tutkimuksessaan vapaaehtoistoiminnan päihdetyöstä, että vapaaehtoisten mielestä, joilla on ollut paljon vastoin käymisiä elämässään, on vapaaehtoistyön kokeminen arvokasta. Antaminen ja saaminen koetaan kaikkien hyödyksi (Mäkitalo 2014, 27).

Hintsanen (2011) toteaa, että vapaaehtoinen saa sisältöä ja merkitystä elämäänsä. Henkilöt jotka ovat olleet toiminnassa aluksi kuntoutujina kokevat jollain tavoin velvollisuudeksi jäädä toimintaan vapaaehtoisena. He kokevat, että vapaaehtoistoiminta antaa itselle niin paljon. (Hintsanen, 30.)

Johtopäätöksenä voi todeta, että päihdetyössä vapaaehtoisena toimivat henkilöt kuuluvat hyvin usein McCurleyn ja Lynchin esittämään sitoutumisasteeltaan pitkäaikaisien vapaaehtoistoimijoiden joukkoon. Tätä tukevat myös Mäkitalon ja Hintsasen edellä mainitut ajatukset.

5 Vaajakosken Suvanto ry toimintaympäristönä

Vaajakosken Suvanto ry perustettiin vuonna 1997. Yhdistys järjestää Vaajakoskella aktivoivaa päivätoimintaa ehkäisemään päihde- ja syrjäytymishaittoja. Vaajakosken Suvannon perustehtävä on tukea vaikeuksiin joutunutta ja sosiaalista vahvistamista tarvitsevaa ihmistä sekä rakentaa yhteisöllisyyttä. Toiminta perustuu kristilliseen arvopohjaan. Päiväkeskustoiminta tuottaa Vaajakosken alueella myönteistä sosiaalista pääomaa seudun hyväksi. Toiminnassa seurataan ympäröivän yhteiskunnan kehitty-

mistä ja muokataan toimintaa tarpeiden mukaan. Vaajakosken Suvanto ry on päihde- ja mielenterveysongelmien ja syrjäytymisen ehkäisyyn tarkoitettu päiväkeskus, jossa on vahvasti vertaistukiryhmätoiminnan piirteitä. Toiminta alkoi tavoitteena mahdollisuus viettää mielekäs, selväpäivä ja osallistua aktivoivaan toimintaan. Toiminnan ajatus sai alkunsa 1980-luvulla Vaajakoskella, kun päihteidenkäyttäjien keskuudessa alettiin kaivata hengellistä ohjausta ja kokoontumispaikkaa. Suvannon toiminta perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen ja jokaisen kiistattomaan ihmisarvoon. Käytössä ei ole tiettyä toimintamallia, mutta toimintaa leimaavat yhteisöllisyys, kansalaistoiminta, vertaistuki, hengellinen ohjaus sekä palveluohjaus. Asiakkaat löytävät Suvannon useimmiten tuttavien kautta, esimerkiksi niin, että tuttava on Suvannon asiakkaana, jolloin kynnys lähteä Suvantoon madaltuu. Osalle asiakkaista jokin kuntouttava taho tai toinen yhdistys on suositellut Suvantoa. Asiakkaat tekevät Suvannossa käsitöitä, kodinhoidollisia töitä sekä osallistuivat virkistystoimintaan, kuten liikuntaan ja retkiin. Osalle asiakkaista Suvannossa käyminen merkitsee perustarpeista huolehtimista, kuten peseytymistä ja ruokailua (Kohvakka & Kokkonen 2010, 13–15.).

Päiväkeskus Suvannossa voi tavata toisia ihmisiä, ruokailla edullisesti tai osallistua vapaaehtoistyöhön. Tiloissa toimii ompelimo ja verstaas joissa voi harrastaa puu- ja käsitöitä. Suvannossa on myös Internet pääte, pyykinpesu mahdollisuus ja sauna. Osa kävijöistä on vapaaehtoistyötä toisten kävijöiden ja yhdistyksen hyväksi tekeviä henkilöitä. He osallistuvat usein hyvinkin runsaalla työpanoksella toimintaan. Puitteet näille toiminnoille ovat ompelu-ateljeessa, puuverstaalla ja päiväkeskuksen käytännön töissä. Jotkut kävijöistä tulevat kohtaamaan ja kohdatuiksi. Kaventuneet ihmissuhteet ja usein syväkin yksinäisyys tuo kävijöitä päiväkeskukseen. Yhden ryhmän muodostaa liikunta ja retkitoimintoihin osallistuvat henkilöt. Ulkoilupäivät, ratsastusretket, sekä viikoittaiset, pehmoalentopallo, salibandy, sulkapallo, keilaus, vesijumppa ja kuntosalit ovat vakiintuneita toimintoja, joita on toteutettu yhteistyössä Mielenterveysyhdistys Kello ry:n kanssa. (Vaajakosken Suvanto 2014.)

Tilastotietojen mukaan vuonna 2011 oli Vaajakosken Suvannon päivätoimintakeskuksessa vapaaehtoistyöpäiviä noin 1500. (Vuosikertomus 2011.)

Vaajakosken Suvanto ry:n työyhteisössä vallitsee innokas ja hyvä henki. Yhteisössä on tilaa työskennellä ja toteuttaa erilaisia visioita. Haastatteluita tehdessäni ja vierail-

lessani Suvannolla huomioni kiinnittyi työyhteisössä vallitsevaan myönteiseen asenneilmapiiriin ja keskustelukulttuuriin. Kuvaava lause voisi olla: ”Vieraskin otetaan vastaan kuin vanha tuttu”. Vapaaehtoisten tarkkaa lukumäärää en pystynyt ilmoittamaan, koska rekisteriä kaikista vapaaehtoisista ei ollut.

6 Kehittämishankkeen toteuttaminen

Opinnäytetyö on luova prosessi. Siihen kuuluvat perehtyminen, suunnitelman laatiminen, tutkimuksen toteutus ja viimeiseksi kirjallisen raportin laatiminen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 57.)

Tutkimuksella on aina jokin tarkoitus ja tehtävä, jonka perusteella valitaan, mikä on tutkimusongelmanmuoto. Tutkimus voi olla kartoittava, kuvaileva, selittävä tai ennustava. On kuitenkin huomioitava, että tutkimusongelmaan voi sisältyä useampia kuin yksi tarkoitus ja tarkoitus voi myös muuttua tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 128–129.)

Tutkimuksen kulku alkaa aiheeseen perehtymällä, aineiston keruulla, tutkimusongelmien asettamisella ja tutkimusmenetelmän valinnalla (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 59). Tämän opinnäytetyön tutkimuskohde on Vaajakosken Suvannon vapaaehtoistyönkehittämisideoiden luominen. Se käsittelee vapaaehtoistenkokemusten perusteella sitä, miten he kokevat vapaaehtoistoiminnan, mitä he siitä saavat ja kuinka toimintaa voisi kehittää. Tavoitteena oli saada opinnäytetyöstä vapaaehtoistyönkehittämisen väline.

Omakohtainen kokemus vapaaehtoistoiminnasta aiheuttaa tutkimukselle hyviä ja huonoja puolia. Kiinnostavaan ja tuttuun aiheeseen oli helppo tarttua. Vanhan tiedon kautta oli helppo sisäistää uutta tietoa. Tietoa ja ymmärrystä on kertynyt ajan kuluessa. Mitä enemmän on tietoa ennakkoon, sitä kiinnostavampi on tutkimustyö, kun se liittyy luontevasti jokapäiväiseen elämään ja ajatteluun. Elämä rikastuttaa työtä ja päinvaltoin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 66–68.)

Omakohtaisien kokemuksien haittapuoli voi olla itsepintainen uppoutuminen oman ammattialansa ongelmiin. On vaikea saada valitsemaan aihetta uudelta aihe alueelta. Näin ollen ei myöskään uutta tutkimustietoa synny (mts. 68).

6.1 Tutkimuksessa käytetyt menetelmät

Opinnäytetyöni on soveltavatutkimus. Soveltavassa tutkimuksessa etsitään ongelmaan ratkaisua. Soveltavassa tutkimuksessa aiheen ja siihen liittyvän ongelman tilaaja on usein ulkopuolinen. Soveltavassa tutkimuksessa voidaan esimerkiksi kehittää toimintaa. Tutkimustyö tapahtuu kentällä ja se tarkasti aikaan sidottu. Tutkimus on suunnattu asiakkaalle, ei tiedeyhteisölle. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 124.)

Vaajakosken Suvanto ry:lle suunnattu opinnäytetyö käsittelee vapaaehtoistyön tilaa päivätoimintakeskuksessa. Tutkimus on sidottuna aikaan ja paikkaan ja se kartoittaa 2014 vuonna tapahtuvaa vapaaehtoistyön tilannetta. Kun tutkimus on aikaan sidottu, se palvelee parhaiten Suvanto ry:n vapaaehtoisia ja yhdistyksen toiminnankehittämistä.

Tutkimuksen luonne on määrällinen eli kvantitatiivinen, että laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Aineistoa voidaan analysoida monin tavoin, kun valitaan sellainen analyysitapa, joka parhaiten tuo vastaukset ongelmaan tai tutkimustehtävän selittämiseen. Käytetään usein kvantitatiivista tilastollista analyysia ja päätelmien tekoa tai ymmärtävään pyrkivässä kvalitatiivista analyysia ja päätelmien tekoa. Nämä ovat usein esillä myös rinnakkain aineistoa analysoidessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 212–213.)

Kvalitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan aineistoa, joka käsittelee laatua, ei määrää. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 151.) Lähtökohtana on aineistontarkastelu. Aineisto kootaan todellisista tilanteista teemahaastatteluin, havainnoinnin ja erilaisten tekstienanalysoimisella. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 155.) Kvalitatiivisen tutkimuksen avulla haluan antaa puheenvuoron vapaaehtoisille itselleen.

Rajasin tutkimukseni tiukasti, koska laadullisentutkimuksenosauudella on vaarana laajentaa tutkimusaihetta liikaa. Tutkimukseni ydinkysymyksenä pidin vapaaehtoistoinnannantila sen hetkisessä Vaajakosken Suvanto ry:n toiminnassa.

Tutkimuskysymykset olivat

- miten vapaaehtoistyöntehtävät on määritelty ja organisoitu sekä
- millaisiin tarpeisiin vapaaehtoistyö vastaa ja miten sitä tulisi kehittää.

6.2 Tutkimusaineiston keruu

Opinnäytetyö käsittelee vapaaehtoisuutta ja sen tuottamaa toimintaa. Jotta aiheen sisältöön pääsi käsiksi, on etsittävä siihen kuuluva kohderyhmä. Aloitin työntekijöiden tapaamisella, heillä on tieto siitä, ketkä voisivat olla sopivia haastateltavia. Kun tutkimustehtävä ja tutkimusstrategia on valittu, on tiedettävä mitkä metodit soveltuvat ongelman ratkaisemiseksi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 174.)

Haastattelulomake tuntui minulle parhaalta tutkimusmetodilta. Tässä käytin kontrolloitua kyselyä jossa olen läsnä kyselynajan. Kontrolloitukysely tarkoittaa kyselyn muotoa, jossa tutkija on henkilökohtaisesti läsnä kyselyä tehdessä tai lähettää lomakkeet postitse ja palaa myöhemmin kysymyksiin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 185.)

Haastattelun lajina käytin strukturoitua ja puolistrukturoitua kyselyä, mikä tarkoittaa sitä, että kyselylomake (Liite 1) sisälsi avoimia kysymyksiä, joissa esitetään kysymys ja jätetään tyhjä tila vastausta varten sekä monivalintakysymyksiä, joissa on valmiit numeroidut vastausvaihtoehdot ja vastaaja merkitsee rastin tai rengastaa vastausvaihtoehdon. Kyselyssä oli myös, strukturoidun ja avoimenkysymyksen välimuotoja, joissa valmiiden vastausvaihtoehtojen jälkeen esitetään avoinkysymys. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 187–188.)

Saatekirjeessä (liite 2) kerroin haastattelun tarkoituksen ja mitä tutkimusongelmaa käsitellään. Käytin runsaasti aikaa haastattelulomakkeen luomiseen ja yksilöhaastatte-

luiden toteuttamiseen. Tutkimukseen ei ollut vaikea löytää halukkaita osallistujia. Haastatteluajat saattoivat venyä sovitusta yhdestä tunnista neljään tuntiin, joidenkin haastateltavien kohdalla. Käyntikertoja Vaajakosken Suvannolle syntyi näin ollen useita. Kyselytutkimuksen rajasin tehtäväksi 3.3.- 24.3.2014 välisenä aikana.

Haastattelun suurena etuna muihin tiedonkeruumuotoihin verrattuna on se, että siinä voidaan säädellä aineiston keruuta joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla ja vastaajaa myötäillen. Vastauksia on mahdollisuus tulkita enemmän kuin postikyselyssä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 194.)

Vaikka toteutin tiedonkeruun lähes strukturoituna, jossa kysymykset etenivät selkeän haastattelurungon mukaan, aikaa jäi vapaasti keskustelulle ja havainnoinnille. Haastatteluissa pyrin myös tulkitsemaan vapaaehtoisten omia merkityksenantoja asioille. Haastattelurungon avulla pidin huolen siitä, että jokaiselta haastateltavalta kysyttiin samoja aiheita. Haastattelemalla varmistin myös, että haastateltavat ymmärsivät kysymykset oikein. Lisäksi saatoin pyytää perusteluja ja laajempaa vastausta. Koin tärkeäksi, että voin itse olla läsnä haastattelutilanteessa, koska haastattelijalla on suuri merkitys siihen, onnistuuko vapautunut ilmapiiri ja riittävä tiedonsaanti. Monelle ihmiselle itsensä ilmaiseminen puhumalla on helpompaa kuin kirjoittamalla. Siksi kirjoitin kyselylomakkeen kysymyksien vastaukset jokaisen haastateltavan lomakkeen kohdalla. Halusin olla kasvotusten vapaaehtoisten kanssa, jotta sain heistä paremman kuvan. Haastattelu yksilöhaastatteluna on mielestäni paras vaihtoehto ja keino saada luotettavimpia vastauksia. Suunnitelmana oli tehdä kahdeksasta kymmeneen haastattelua siihen saakka, kun aineisto toistaa itseään.

Haastattelulomakkeen rakenne tuotti hankaluuksia siinä, että se sisälsi hyvin paljon kysymyksiä. Kysymykset olivat avoimia ja toiset täsmällisiä ja määrällisiä. Haastateltavien vapaaehtoisten määrä oli suppea kysymyksien laajuuteen ja määrään nähden. Vastauksia samaan kysymykseen tuli paljon, josta saattoi nähdä toistuvasti samaa vastausta.

Huomasin, että aineistosta nousi esiin neljä erilaista Suvannon vapaaehtoistyön toimintamallia. Nämä olivat kirpputori, puuverstas, keittiö ja ompelimo. Vapaaehtois-

työn toimintamallit määräytyivät vapaaehtoiselle lähinnä sen mukaan, mikä toiminta oli hänelle mielekästä. Kahdeksan haastattelun pohjalta sain kuvauksen Suvannon vapaaehtoistoiminnan tilasta ja vapaaehtoisista. Näiden piirteitä pyrin tuomaan myöhemmin esille vapaaehtoistoiminnan kyselyn tuloksien välityksellä.

6.3 Tutkimusaineiston analysointi

Analysoidessani tutkimuksesta kerättyä aineistoa litteroin sen selkeään tekstimuotoon. Analysointivaiheessa kävin kaikki vastaukset läpi etsien yhtäläisyydet ja eroavaisuudet, jonka jälkeen tein johtopäätökset. Haastattelulomakkeen monivalintakysymykset on syötetty taulukkolaskelmaohjelmaan. Näin saatiin vastaukset koontitaulukkoina ja pylväskaavioina. Näissä tulokset esitetään keskiarvona tai keskihajontana.

Olen käyttänyt muutamia suoria lainauksia haastattelusta. Käytän suorissa lainauksissa haastateltavasta lyhennettä: VE= vapaaehtoinen.

Aineistoa voidaan analysoida monin tavoin, kun valitaan sellainen analyysitapa, joka parhaiten tuo vastaukset ongelmaan tai tutkimustehtävän selittämiseen. Usein käytetään kvantitatiivista tilastollista analyysia ja päätelmien tekoa tai ymmärtävään pyrkivässä kvalitatiivista analyysia ja päätelmien tekoa. Nämä ovat usein esillä myös rinnakkain aineistoa analysoidessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 212–213.)

7 Tutkimustulokset

7.1 Vastaaajien taustatiedot

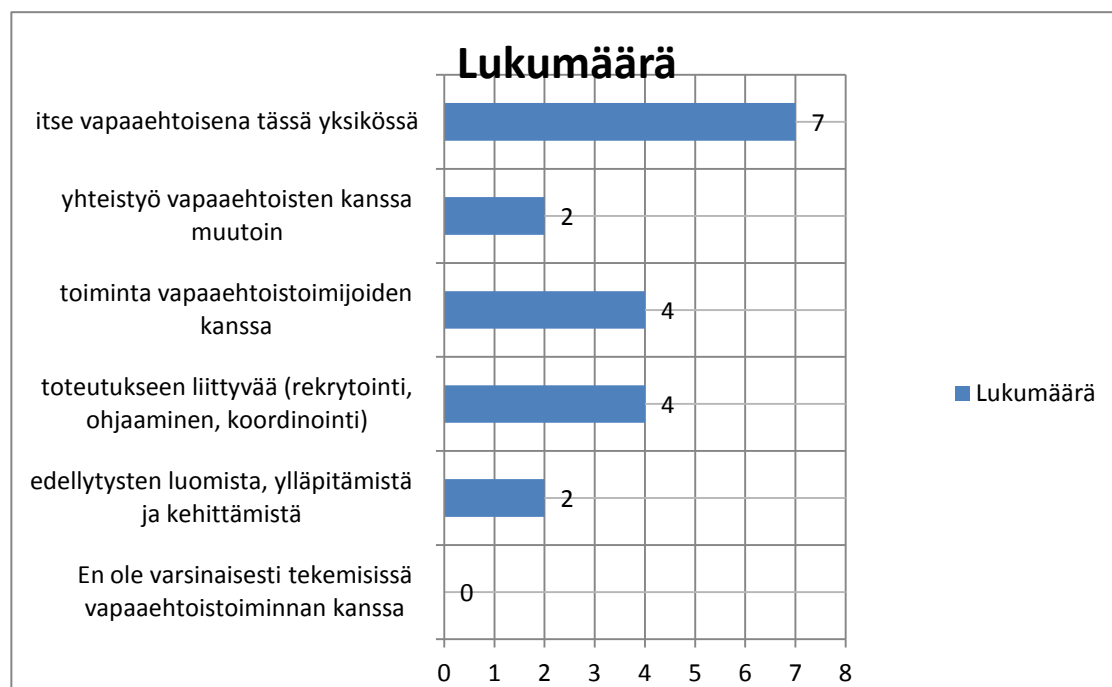
Vastanneita oli yhteensä kahdeksan. He työskentelivät Suvannon eri osastoilla seuraavasti: kirpputorilla, puuverstaalla, ompelimossa, keittiössä/salissa. Kirpputorilta vastaaajia oli kaksi, joista yksi oli mies ja yksi nainen. Puuverstasryhmästä kaksi, joista molemmat olivat miehiä. Ompelimoryhmästä oli yksi nainen. Keittiö/Sali ryhmästä oli kaksi joista yksi oli mies ja yksi nainen. Lisäksi haastattelussa oli toiminnanjohtaja, hän tuo näkemyksensä vapaaehtoisen muodossa, koska toimi muutoin vapaaehtoisena. Yksi haastateltavista toimi yhdistyksenhallituksenjäsenenä. Toimintavuosia oli puo-

lesta vuodesta kahteentoista vuoteen. Toiset olivat olleet palkallisessa työssä Suvannolla, josta jatkaneet vapaaehtoisena toiminnassa. Keskimääräisesti yhdistyksen vapaaehtoiset ovat iältään 36–65 -vuotiaita. 70 % heistä oli miehiä. Vapaaehtoisten elämäntilanteesta 90 % heistä oli työttömiä ja loput 10 % eläkeläisiä.

7.2 Tehtävien määrittely ja koordinointi

7.2.1 Rooli

Lähes kaikki vastaajista toimivat vapaaehtoisena tässä yksikössä. Kukaan ei maininnut, ettei olisi vapaaehtoistoiminnassa muuallakin mukana. Jokaisella vapaaehtoisella on myös vastuullisia tehtäviä oman tehtävänsä lisänä. Näitä tehtäviä ovat vapaaehtoistoiminnan kehittäminen muiden vapaaehtoisten ohjaaminen ja rekrytointi. Tämä havaitaan taulukosta jossa, tulokset on esitetty graafisesti. (ks. kuvio3.).

Kuvio 3. Vapaaehtoisen rooli vapaaehtoistyössä

7.2.2 Vapaaehtoistoiminnan osuus toiminnassa

Kaikki vastanneet olivat yksimielisiä siitä, että Vaajakosken Suvanto ry:n keskeiset tehtävät toteutetaan palkatulla henkilöstöllä. Vapaaehtoistoiminta on silti tärkeä osa toimintaa ja oma vastuualue muiden toimintalojien joukossa.

7.2.3 Vapaaehtoistoiminnan rahoittaminen

Suvanto ry:n kirpputorin haastateltavista vapaaehtoiset vastasivat vapaaehtoistoiminnan rahoituksen toteutuvan ulkopuolisten henkilöiden tavaralahjoituksilla, sekä kirpputorimyynnin pohjalta. Kirpputorihuoneiston vuokra ja yhden palkatun henkilön menot katetaan Suvanto ry:n yhteisestä budjetista.

Muilta osin Suvanto ry:n toiminnan kokonaisrahoitus kattaa vapaaehtoistoiminnan koettiin tulevan Raha-automaattiyhdistykseltä, Jyväskylän kaupungilta ja seurakuntien kolehtien turvin. Päivittäiset ruokailut katettiin pienellä maksulla ja leipomusten myynnillä. Näin pystytään kattamaan ruuantarjoaminen. Toiminnassa työmuotona ovat puuverstas ja ompeluverstas rahoitetaan yhteisestä Suvanto ry:n budjetista. Ompelimo ja puuverstas tekevät yksityisille henkilöille tilaustöitä. Esimerkiksi puuverstaalta saatetaan tilata kynttilänjalkoja seurakuntaan tai korjauttaa rikkimenneitä huonekaluja. Ompelimossa yksityishenkilöt voivat pientä korvausta vastaan korjauttaa vaatteitaan tai tehdä pienimuotoisia työtilauksia.

Varsinaista kampanjointia rahankeruuseen ei ole, mutta jonkin verran toimintaa on saatu rahoitettua myyjäisillä, arpajaisilla ja valmiiden käsityötuotteiden myynnillä. Liikuntapainotteiseen toimintaan on saatu rahoitusta Kunnossa Kaiken Ikää hankkeesta. Hanketuella on rakennettu päiväkeskuksentoimintaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Rahoituksenturvin on pystytty tarjoamaan sosiaalista, hengellistä ja psyykkistä hyvinvointia. Toiminta on suunnattu kaikille Vaajakosken Suvannon toiminnassa mukana oleville.

7.2.4 Vapaaehtoistyötä tukevat toimintamallit

Vapaaehtoistyötä tukevaksi toiminnaksi nostettiin neljä toimintamallia. Näitä olivat riittävät tilat, vapaaehtoisten tukeminen, virkistystoiminta ja vakuutusasiat. Kulukorvauksien koettiin myös toimivan (ks. Kuvio 4.).

	<i>Lkm</i>
Työntekijöiden kouluttaminen vapaaehtoistoimintaan liittyen	2
Vapaaehtoistoiminnan tilat, toiminnan edellyttämät tarvikkeet	8
Vapaaehtoistoiminnan markkinointi (ei suora rekrytointi)	2
Vapaaehtoisten rekrytointi	2
Vapaaehtoisten opastus ja kouluttaminen	4
Vapaaehtoisten tukeminen (esim. työnohjaus)	7
Vapaaehtoistojen vakuutukset	6
Virkistystoiminta vapaaehtoistojen	6
Vapaaehtoisten kulukorvaukset	5
Maininnat yhteensä	42

Kuvio 4. Toimintamallin toteutuminen.

7.2.5 Koulutus vapaaehtoistoiminnan koordinointiin ja kehittämiseen työntekijälle

Viisi kahdeksasta tähän kysymykseen vastanneesta katsoi, etteivät Vaajakosken Suvanto ry:n työntekijät tarvitse lisäkoulutusta vapaaehtoistoinnankoordinointiin ei myöskään vapaaehtoistyönkehittämiseen. Heidän mielestään nykyinen perehdyttäminen on tarpeeksi laaja. Monelle vapaaehtoiselle vapaaehtoistyössä lisäkouluttaminen saattaa alkaa tuntumaan ammattikoulutukselta. Sitä vastoin kolmen vastaajan mielestä päiväkeskukseen tulisi laatia säännöt siitä, mitkä tehtävät kuuluvat vapaaehtoisille ja mitkä puolestaan selvästi ammattityöntekijöiden tehtäviä. Tarpeelliseksi koettiin järjestettävät vapaaehtoistoiminnan messut ja erilaiset luennot jotka koskevat vapaaehtoistyötä tai tukevat työskentelyä vapaaehtoisena. Erään kyselyyn osallistuneen mielestä olisi erityisen tärkeää, että jokainen Vaajakosken Suvannolla työskentelevä vapaaehtoinen saisi ammatillista työnohjausta koulutetulta työnohjaajalta. Yhtenä ajatuksena oli, että vapaaehtoisille olisi nimettynä oma ammattityöntekijä, joka vastaa vapaaehtoisten ohjauksesta.

7.2.6 Tärkeimmät yhteistyökumppanit vapaaehtoistoiminnassa

Vaajakosken Suvanto ry:n tärkeimmiksi yhteistyökumppaneiksi vapaaehtoistyön merkityksen kannalta koettiin haastattelun perusteella sosiaali- ja terveysjärjestöistä erityisesti KAN-koti ja kirkoista ja seurakunnista seurakuntien yhteistyö. Yritysyhteistyökumppaneina olivat elintarvikkeita lahjoittaneet kaupungit. Osa haastateltavista vapaaehtoisista toimi päiväkeskustoiminnan lisäksi vapaaehtoisina muissa yhteistyökumppaneiden toiminnassa. He toimivat viestin viejinä ja yhteistyönluojina. Kuviossa (ks. Kuvio 1.) havainnollistin vapaaehtoistoiminnan yhteistoimintaa vapaaehtoistyön näkökulmasta yleisesti. Seuraavassa on tiivis jäsenitys Suvanto ry:n yhteistyökumppaneista.

SEURAKUNNAT:

- Jyväskylän seurakunta
- Jyväskylän Helluntai- ja Vapaaseurakunta,
- Jyväskylän Ortodoksinen seurakunta ja Vaajakosken baptistiseurakunta
- Siunauksen seurakunta

KUMPPANUUSYHDISTYS:

- Kristillinen alkoholisti- ja narkomaanityö KAN ry
- Kuiville Pyrkivien Tuki ry
- Jyväskylän Katulähetys ry
- Raha-automaattiyhdistys
- Sininauhaliitto ry
- Mielenterveysyhdistys Kello ry
- Työ- ja elinkeinotoimisto ja työvoiman palvelukeskus
- Rikosseuraamuslaitos
- Elintarvikkeita lahjoittaneet yritykset
- Kiinteistö oy vaajakosken keskuskulma

PÄIHDEKLINIKKA:

- Vaajakosken terveysaseman avokatko-toiminta

SOSIAALITOIMI:

Jyväskylän kaupungin sosiaalitoimi

TERVEYSPALVELUT:

- Jyväskylän kaupungin terveyspalvelut
- Keski-Suomen Sairaanhoidopiiri

KUNTOUTUSYKSIKKÖ:

- Sovatek-Säätiö

7.2.7 Vapaaehtoistoiminnan ja palkatun hyvinvointityön suhde ja roolit

Yhtenä ongelmana koettiin arkuutta puuttua vapaaehtoisena ongelmatilanteisiin ja rohkeutta sanoa ääneen mielipide. Suurin osa vapaaehtoisista on ollut palkallisessa työsuhteessa Vaajakosken Suvanto ry:n toimintavuosina. Vanhat työntekijät ovat jääneet toimintaan vapaaehtoisena. Haastateltavista kaikki olivat yksimielisiä siitä, ettei ongelmia ole ollut työyhteisössä vapaaehtoisen ja palkatun työntekijän välillä. Haastattelussa käy ilmi, että vapaaehtoiset kokevat olevansa samanarvoisia peilattaessaan itseään ammattityöntekijään.

”Kun yhdessä tehdään, tehdään vaikka saranasta siltaa, tehdään vaan” (VE).

7.2.8 Vapaaehtoistoiminnan strategia tai suunnitelma

Kyselyn perusteella selvisi, ettei varsinaista vapaaehtoistoiminnan strategiaa tai suunnitelmaa ole tehty. Kirpputorilla työskentelevät vapaaehtoiset kuitenkin suunnittelevat työvuorolistoja sekä erilaisia tapahtumatempauksia.

”Keikka kerrallaan ja kun töitä ei enää ole niin sitten lomaillaan, syksy ja joulun aika on kiireisempiä.” (VE).

7.2.9 Vapaaehtoistoiminnan perustehtävä

Vastaajat määrittelivät vapaaehtoistoiminnan ehdottomaksi toimintamuodoksi, toiminnan pysyvyyden kannalta. Koettiin, että vapaaehtoistoiminta kuuluu päihde- ja mielenterveyspäiväkeskustoiminnan periaatteisiin. Perustehtävänä pidettiin erityisesti sosiaalista vuorovaikutusta ja tukemista. Päätaavoitteena on yksimielisesti syrjäytymisen ehkäiseminen. Toiminnassa kuntoutujalla on mahdollisuus työntekoon ja saada mielekästä tekemistä elämäänsä. Vaajakosken Suvannon toiminta koetaan voittoa tavoittelemattomana toimintana. Raha ei sanele toimintaa vaan molemminpuolinen hyöty. Toimintaa ei voida pitää liiketoimintana joka tuottaisi voittoa.

7.2.10 Vapaaehtoistoiminnan erityiset tavoitteet

Vuosille 2014–2015 asetettuja tavoitteita koettiin olevan, myyntituottojen kohoaminen. Tavoitteena on että, tuotot pystyisivät kattamaan toiminnanrahoituksen. Kuitenkin voittoa ei tavoitella. Tärkeää on, että kaikille kuntoutujille olisi työntekomahdollisuus ja että vapaaehtoisten määrä tulisi kasvamaan. Toiminnan jatkuvuutta haluttiin tukea jokaisen omin voimavaroin. Yhdistyksen toimintaan haluttiin vapaaehtoistyön kehittämiseen liittyvää, organisointia ja tavoitteellisuutta. Sosiaalisen kanssakäymisen vahvistaminen koettiin tärkeäksi sekä erilaisten asiakkaiden kohtaaminen. Myös edellä mainittuun liittyviä koulutuksia pidettiin hyödyllisinä.

”Tasaisesti olisi pikkuhommaa” (VE).

7.2.11 Vapaaehtoistoiminnan tavoitteiden toteutuminen

Kahdeksasta vastaajasta kaksi henkilöä koki tavoitteiden toteutuneen erittäin hyvin. Esille nostettiin yhteinen jouluruokailu. Yhteisesti järjestettävistä tapahtumista ja toiminnasta oli hyviä kokemuksia. Verkostoituminen koettiin onnistuneeksi vuosien 2012 ja 2013 aikana.

Kolme henkilöä koki tavoitteiden onnistuneen melko hyvin. Heidän kokemusten mukaan kuntoutuvilla asiakkailla oli mahdollisuus osallistua toimintaan ja heille oli pystytty tarjoamaan mielekästä tekemistä ja antamaan vertaistukea. Yksi vastaajista koki tavoitteidentoteutumisen melko huonoksi. Ratsastusretkiä olisi kaivattu enemmän ja nukketeatteria oli kaivattu. Kaksi vastaajista ei ottanut kantaa tavoitteiden toteutumiseen.

”Jutut on pyörinyt, ovia ei ole tarvinnut sulkea.” (VE).

7.2.12 Tavoitteiden saavuttamisen hyödyt ja haitat

Vastaajat kokivat tavoitteiden saavuttamisen haitoiksi esimerkiksi ajanvähyden. Töitä koettiin toisinaan olevan paljon. Käytettävissä olevan ajan koettiin olevan riittämätön. Informaationvähyden toiminnasta ja tapahtumista koettiin estävän osallistujien määrää ja lisäävän tietämättömyyttä toiminnan olemassaolosta. Rahattomuus nostettiin myös esille. Vapaaehtoistoiminnalla ei ole omaa budjettia vaan raha tulee päiväkeskuksen budjetista. Rahaa hankintoihin oli kuitenkin lähes aina saanut. Hyödyiksi koettiin yksikön hyvä, keskeinen sijainti, toisaalta taas joku vastaajista oli sitä mieltä, että päiväkeskus on piilossa ja vaikea löytää. Hyväksi koettiin riittävä vapaaehtoistoiminnanohjeistus, opastus ja koulutus sekä perehdyttäminen.

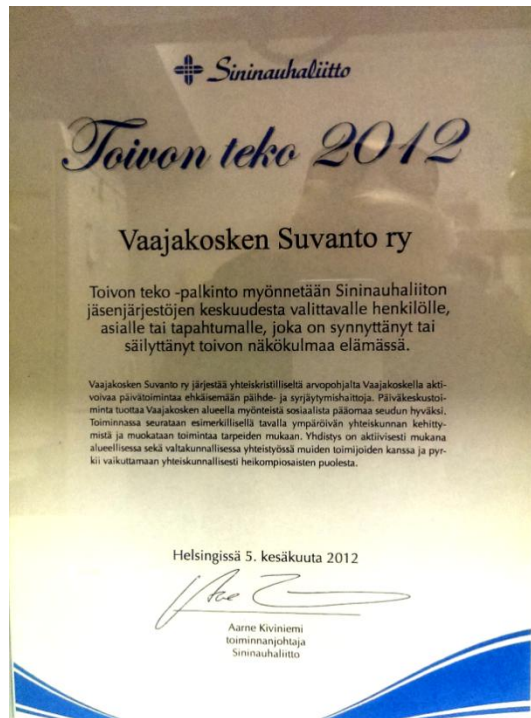
”Rimaa hipoen pysytty budjetissa” (VE).

7.2.13 Vapaaehtoistoiminnan keskeisin tulos

Vaajakosken Suvannon keskeisimmiksi tuloksiksi vapaaehtoistyössä nähtiin onnistumisenkokemukset ihmisten auttamisessa. Vasta mukaan tulleet vapaaehtoiset näkivät,

toimintaan tulemisen olevan helppoa ja kokivat ilmapiirin hyväksyvä. Yksittäisiä tapahtumia nostettiin esille vuoden 2013 tuloksiksi joita, olivat esimerkiksi: Saareen-maan matka, lettukestit, ystävänpäivän kakkutarjoilu, bändi soittamassa Suvannolla, miesten ja naisten illat, hengelliset tilaisuudet, ruokailut ja saunomiset ja jouluruokai-lu, jossa oli yli 100 ihmistä. Hyväksi tulokseksi koettiin myös informaation levittämi-nen paikallisille asukkaille.

Keväällä 2013 Sininauhaliitto antoi erityismaininnan ja luovutti diplomin, paras ja esimerkillisin päivätoimintakeskus (ks. Kuvio 5.).

Kuvio 5. Sininauhaliiton erityismaininta

7.2.14 Vapaaehtoisten määrä järjestössä

Kysymyksellä hahmotettiin vapaaehtoistyönaktiivitoimijoita, jotka toimivat säännöllisesti yhdistyksen toiminnassa mukana. Kysymyksellä haettiin myös vapaaehtoisten käyttämää vapaaehtoistyönaikaa keskimääräisesti.

Vaajakosken Suvanto ry:llä on viikoittain aktiivitoimijoita keskimääräisesti alle kymmenen. Heidän käyttämä vapaaehtoistyön tuntimäärä yksittäisellä vapaaehtoisella on keskimääräisesti 77h/kk ja reilut 19h/viikossa. Vaikean profiloimisen ja puuttuvan rekisterin vuoksi muutamankerran vuodessa toimivia vapaaehtoisia on vaikea hahmot-

taa. Vapaaehtoisena saattaa pyörähtää henkilöitä yhdenkerran ja sen jälkeen heitä ei enää näy. Kysymyksen avulla selvisi myös, että pitkät sairastelut, fyysinen ja henkinen tila vaikuttivat suuresti osallistumiseen.

7.3 Tarpeen arviointi ja suunnittelu

7.3.1 Vapaaehtoistoiminta edistää terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia

Vapaaehtoistyöstä koettiin saavan itselle myös jotain. Vapaaehtoistoimintaa ei koettu velvollisuudeksi. Hyväksi koettiin sen tuottama sosiaalinen toiminta, oman toimintakyvynylläpitäjänä ja syrjäytymisen ehkäisyynä. Arjenhallinta on tullut vapaaehtoisille paremmaksi ja sen myötä vuorokausielämänrytmittäminen. Viikkorytmi on tuonut säännöllisyyttä elämään. Vastuunottaminen omasta itsestä on vahvistunut ja kyky ottaa vastuu vapaaehtoistyöstä. Päivittäin tarjolla oleva ruoka ja hyvä ruokavalio tuo lisää terveyttä. Toiminnasta koettiin hyötyvän molemmin puolin. Sellaisia ehtoja tai velvollisuuksia ei koettu olevan, jotka olisivat heikentäneet vapaaehtoisten elämänlaatua tai vapaaehtoisten toiminnan heikentäneen yhdistyksen toimintaa. Moni koki tarpeen itsensä toteuttamiselle ja koki saaneensa järkevää ja mielekästä tekemistä. Toiminnan koettiin olevan henkisesti vahvistavaa. Yhteisöllisyys ja sen kautta ihmisten välinen vuorovaikutus koettiin hyväksi. Toiminta kuntouttaa myös työelämää varten, kun päihdeongelmiin saa apua keskustelun ja vertaistuen muodossa. Hyväksi koettiin myös toiminnan ehdoton nollatoleranssi. Toimintaan tullaan aina selvin päin, se katkaisee monelta kierteen. Kaikkia kävijöitä autetaan tarvittaessa ja auttaminen koettiin tärkeäksi.

”Tunnen tekeväni jotakin, olen tarpeellinen.” (VE.)

7.3.2 Käytänteitä, toimintatapoja, innovaatioita vapaaehtoistoiminnassa.

Koneita ja työkaluja ja laitteita oli jonkin verran uusittu, joka on helpottanut vapaaehtoisten työskentelyä. Kun kirpputoritoiminnan alkoi, sen koettiin tuovan mukaan uusia vapaaehtoisia. Ajan myötä myös enemmän tietoa toiminnasta oli levittäytynyt alueelle ja tämän koettiin myös tuovan uskallusta lähteä toimintaan mukaan. Nuorisoprojekti, jossa kohderyhmänä olivat syrjäytymisvaarassa olevat nuoret, koettiin hyväksi ja sen kaltaista toimintaa kaivattiin lisää. Ongelmaksi nostettiin esille kymmenen vuoden saatossa koulutusvaatimusten tiukentuminen. Tämän koettiin vaikuttaneen vapaaehtoistyöhön haittaavasti, esimerkiksi tehtävienrajauksissa. Sukupolvivaihdoksien koettiin myös vähentävän vapaaehtoisia.

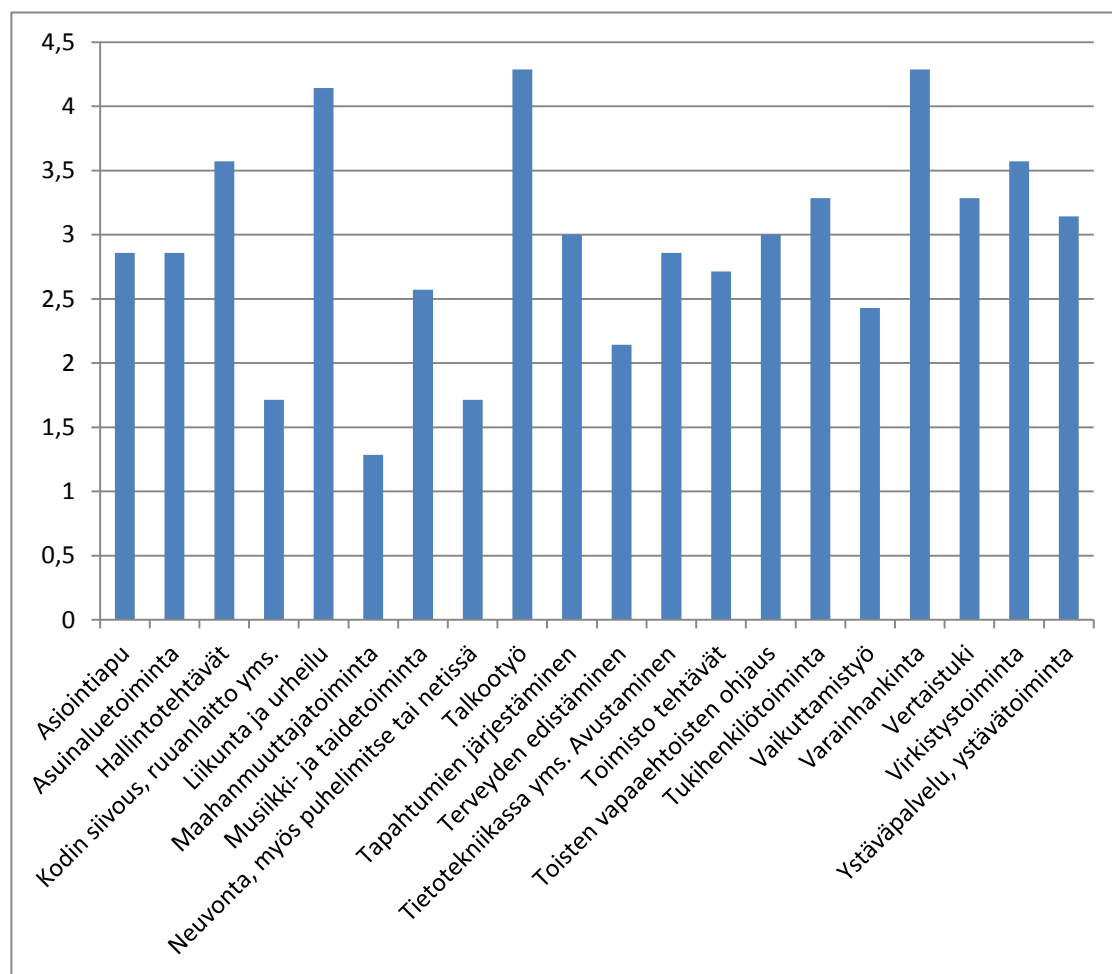
7.3.3 Vapaaehtoistoiminnan arki

Kysymyksellä selvitettiin, millaista vapaaehtoistoiminnantoimintamallia kaivattaisiin ja mihin olemassa olevaan toimintamalliin kaivattiin lisää tekijöitä. Kysymys sisälsi strukturoitujen kysymysten lisäksi avoimen kysymyksen, jonka tulokset on tuotu esille tässä. Suurin vastaustenkeskiarvo yhdistyksentoiminnassa esiintyy talkootyössä ja varainhankinnassa. Talkootyö koettiin runsaaksi siitä, että kaikki toiminta tehtiin yhdessä talkoovoimin. Varainhankinta koostui taas esim. ompelimon, kirpputorin, keittiön ja puuverstaan tuotoista. Vertaistuen ja liikunnan koettiin olevan vahvasti toiminnassa mukana. Koko päivätoimintakeskuksen toiminta perustuu vertaistuen ajatukselle. Liikuntapainotteisuuden runsas esiintyvyys koettiin olevan Kunnossa Kaiken-ikään hankkeen tulos. Hallinnollisientehtävien osuus nostettiin esille Suvanto ry:n hallituksen vapaaehtoisuuden näkökulmasta, sillä hallituksen jäsenet ovat kaikki vapaaehtoisia. Hallitus kokoontuu kerran kuussa.

Asiointiapu tulkittiin satunnaisena ruuan viemisenä kotiin ja viikoittaisina kaupassa käynteinä. Neuvontaa puhelimitse tai Internetissä ei ollut juuri lainkaan ja tähän kaivattiin tekijöitä. Internetiin kaivattiin myös tietoa ja sivuja vapaaehtoistoiminnan mahdollisuudesta. Asuinaluetoiminnassa esille tuotiin iltatoiminta ja kokoustoiminta sekä kaksi kertaa vuodessa järjestettävä yleisötapauhtuma Vaajakosken Kohinat. Maahanmuuttaja toimintaa koettiin esiintyvän venäläisen seurakunnan kanssa. Musiikki- ja taidetoiminnassa kaivattiin uusia toimintamuotoja ja luonnollisesti niiden myötä

tekijöitä. Tapahtumina koettiin hengelliset tilaisuudet, joita keskiarvoltaan oli keskimääräisesti, toisenlaisientapahtumien järjestämiseen kaivattiin tapahtumajärjestäjää. Terveystiedon edistämiseksi syntyi ajatuksia valistuksen näkökulmasta sairauksien ja hygieniaan liittyvistä tempauksista tai koulutuksesta. Keittiöväellä on mahdollisuus suorittaa hygieniapassi. Lähihoitajaopiskelijat nostettiin esille hygieniatoiminnan edistäjiksi. Toimistotehtävissä esille nousi puhelinpäivystys työmuotona, jota oli toiminnassa mukana keskimääräisesti. Toisten vapaaehtoisten ohjausta koettiin olevan esimerkiksi kangaspuiden kanssa ja askarteluohjauksessa. Vaikuttamistyössä kaivattiin sosiaalista mediaa, esimerkiksi lehtikirjoituksia. Ystäväpalveluna nostettiin esille naisten ja miesten illat, joihin kaivattiin lisää vapaaehtoisia. Avoimessa kysymyksessä esiin nousi toimintamuotoina pyykinpesu, sauna ja suihku mahdollisuus ja leivänjakoavustaminen.

Alla olevassa kuviossa kuvataan (ks. kuvio 6.), kuinka haastateltavat kokivat eri vapaaehtoistoiminnantoimintamalleja esiintyvän.

Kuvio 6. Vapaaehtoistyön toimintamalleja

7.3.4 Onnistumisia vapaaehtoistoimijoidenrekrytoinnissa

Kaikki vastanneista kokivat jouhevaksi tavaksi kutsua uusia vapaaehtoisia yhdistyksen toimintaan mukaan seuraavilla tavoilla. Henkilökohtaisen kontaktin koettiin olevan paras keino. Aktiivisesti päiväkeskuksessa käyviä henkilöitä kutsuttiin mukaan heidän voimavarojensa mukaisesti.

Vapaaehtoistoimintaan kutsuminen tapahtuu pääsääntöisesti päiväkeskuksen vapaaehtoisten toimesta sekä yhteistyökumppaneiden esimerkiksi seurakunnan kautta verkostoitumalla.

Eräs haastateltavista kertoi, että paras tapa hänestä on kohdata ihmisiä kadulla ja kertoa toiminnasta. Hän kertoo, missä itse on mukana, mitä tekee ja miten viihtyy. Näin hän kannustaa ja innostaa muita rohkeasti mukaan toimintaan.

Vietäessäni hetkiä Suvanto ry:n avoimessa tilassa tein havaintoja, että myös kuntoutumassa olevat päiväkeskusasiakkaat kantoivat huolta niistä ihmisistä, jotka eivät päiväkeskustoimintaan pääse mukaan, vaan käyttävät päihteitä kotona ja tarvitsevat apua.

”Aluksi ajattelin, etten kirkon hommiin lähde, täällä sitä on nyt aikaa vietetty monia vuosia.” (VE).

7.3.5 Ongelmia vapaaehtoistoimijoidenrekrytoinnissa

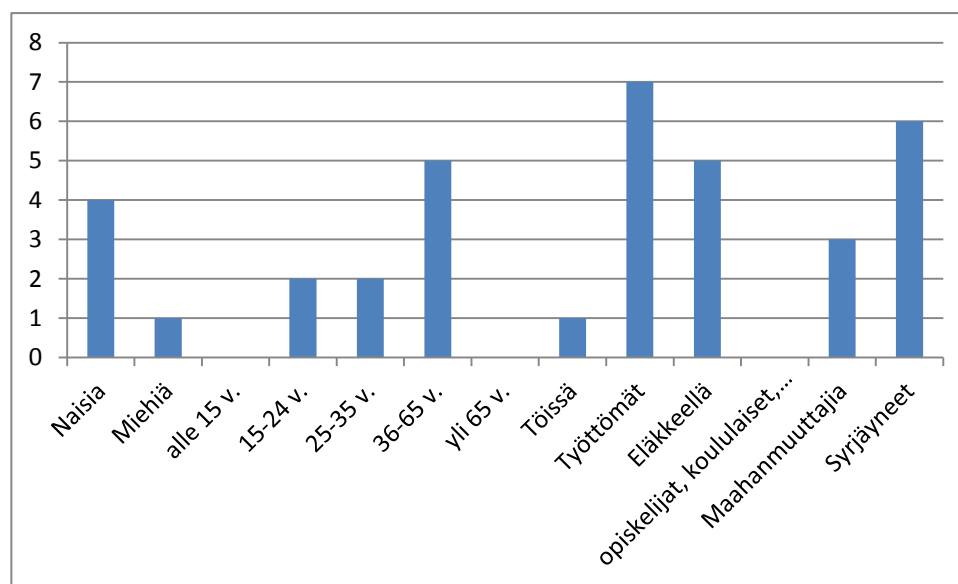
Haastateltavat kertoivat seuraavia ongelmia esiintyvän vapaaehtoistoimijoidenrekrytoinnissa. Kristillisyys ja sen myötä leimautumisenpelko on ollut monelle kutsutulle haaste lähteä toimintaan mukaan. On myös kävijöitä, jotka tulevat vain hetkeksi. Nämä ovat mukana kerran jossakin toiminnassa ja heitä ei sen jälkeen näy. Toisia taas ei kiinnosta toiminta. Tiedon puutteesta voi seurata, ettei rekrytoitava tiedä, mihin on tulossa. Viitsinkö lähteä, sitoudunko? Yksilölliset luottamuskysymykset asettavat haasteita taas monelle toimintaan haluavallekin. Esimerkiksi puuverstas vapaaehtoistoimintaan ei kokematon voi laittaa heti sirkkelin ääreen.

7.3.6 Vaajakosken Suvannon tuki vapaaehtoisilleen

Kaikki haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että tarvittaessa he saavat työtodistuksia tai muita todistuksia toiminnastaan Vaajakosken Suvanto ry:llä. He kokivat saaneensa opastusta ja osaavat opastaa uusia vapaaehtoisia mukaan toimintaan. He kokivat myös saavansa osallistua mahdollisiin koulutustilaisuuksiin. Henkilökohtainen työnohjaus toiminnanjohtajan kanssa koettiin tärkeäksi. Työnohjaus ei kuitenkaan ole säännöllistä. Virkistystilaisuuksia järjestettiin vapaaehtoisille. Muuna tukena mainittiin rukous-apu, kahvi ja pulla sekä päivän lounas ilmaiseksi neljän tunnin vapaaehtoistyöstä.

7.3.7 Keitä järjestön vapaaehtoiseksi

Kysymyksellä hahmotettiin, millaisille henkilöille olisi tarvetta vapaaehtoistoiminnassa. Lähes kaikki vastaajista kokivat yhdistyksen vapaaehtoistoiminnan soveltuvan työttömille henkilöille. Kuviosta (ks. Kuvio 7.) ilmenee, että vapaaehtoistyö on hyvä toimintamuoto henkilöille, jotka ovat syrjäytyneitä tai syrjäytymisvaarassa olevia. Iältään 36–65 -vuotiaita ja eläkeläisiä kaivattiin myös toimintaan mukaan.

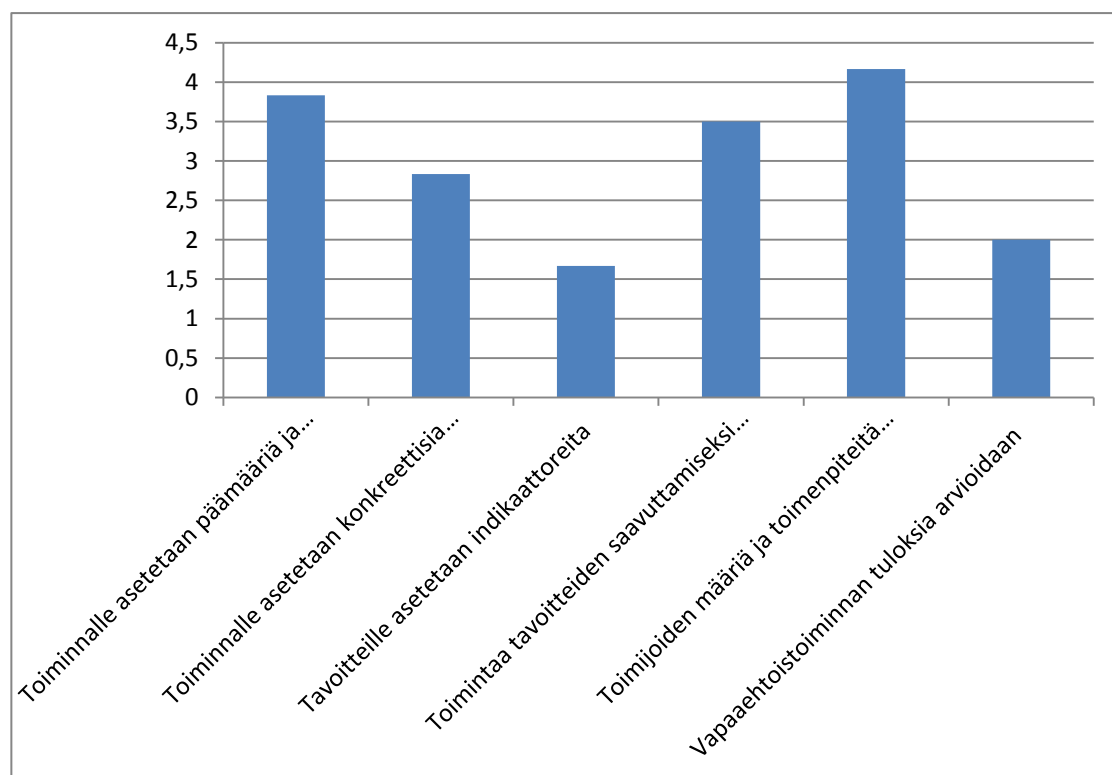
Kuvio 7. Ketä lisää vapaaehtoistenjoukkoon

7.3.8 Vapaaehtoistoiminnan kansainvälisiä trendejä

Kolme vastanneista näki seuraavia kansainvälisiä trendejä olevan mukana Vaajakosken Suvannon vapaaehtoistoiminnassa. Lyhytkestoista projektimaista vapaaehtoisuutta esiintyy, kuin myös hetkellistä ja kertaluontoista vapaaehtoisuutta. Tätä esiintyy enemmän toimintana, jolloin järjestetään tilaisuus tai tapahtuma. Yritysten vapaaehtoisprojekteissa järjestön ja yrityksen välisessä yhteistyössä koettiin mainittavaksi Elonen ja Saarioinen. Kansainvälistä vapaaehtoisuustyötä tehtiin Viroon Pärnuun, jossa päihdekuntoutusjärjestön kanssa yhteistyössä olivat hengellinen leiritoiminta ja sosiaaliavustustoiminta Suvannon kautta Pärnuun.

7.3.9 Vapaaehtoistoiminnan tilan ja kehittymisen seuranta

Kysymyksellä hahmotettiin, millä tavoin vapaaehtoiset kokivat vapaaehtoistoiminnan tilannetta ja kehittymistä seurattavan. Kuvion avulla voi tarkastella vastausten keskiarvoja (ks. Kuvio 8.).

Kuvio 8. Vapaaehtoistyön tilan ja kehittymisen seuranta

Yhdistyksentoiminnalle asetettuja päämääriä ja yleisiä tavoitteita koettiin seurattavan. Yksimielistä vastausta ei pystytty antamaan siihen, asetetaanko toiminnalle konkreettisia tavoitteita. Vastaajat kokivat myös, ettei tavoitteille ole asetettu indikaattoreita. Toiminnan tavoitteiden saavuttamisen seuraamisesta ei ollut tietoa. Yhdistyksen toimijoiden määriä, tehtäviä ja toimenpiteitä kuitenkin dokumentoidaan ja seurataan.

Keskiarvoltaan eniten koettiin seurattavan toimijoiden määriä, tehtävien dokumentointia ja toiminnalle asetettuja päämääriä ja yleisiä tavoitteita.

8 Aineistopohjainen SWOT-analyysi

Olen koonnut haastatteluista nousseet Suvannon vapaaehtoistoiminnan merkitykset ja kehittämishaasteet SWOT-analyysin muotoon. Yhteenveto tuloksista on selkeässä ja helposti luettavassa muodossa. Keräsin Suvannon vapaaehtoistoiminnan vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Tiedot perustuvat vapaaehtoisten omiin näkemyksiin Vaajakosken Suvannon vapaaehtoistoiminnasta. SWOT-analyysin idea on toimia pohjana kehittämiseksi. Siinä mainitut asiat on avattu lukijalle jo aiemmin ja nelikentän tehtävä on näyttää asiat lukijalle tiivistetyssä muodossa.

Sisäiset vahvuudet	Sisäiset heikkoudet
- avoimuus	- tiedon puute
- innostus	- sisäänpäin lämpiäminen
- työrytmi (päivärytmi)	- huoli rahoituksen loppumisesta
- vahvistaa omaa elämää	- ajoittain työtä vähän
- kivat kaverit	- tuotantoideoiden heikkous
- vertaistuki	- "liiallinen innostuminen"
- hyvä työyhteisö	- liian kristillinen arvopohja
- oma työnjälki näkyy	- remontin viivästyminen
- kiva lähteä Suvannolle	- sitoutumattomuus
- hyvä verkostoituminen	- keinot ja motivointi
- viiden seurakunnan alainen	- liiallinen aktiivinen
- rakkaus Suvantoa kohtaan	- yhteydenoton muoto
- 0-toleranssi	- koulutuksen riittämättömyys
- toimitilat	- talous
- välineet	- nuoria toimijoita tarvitaan
- sijainti	- vastaavan ohjaajan puuttuminen
- vapaaehtoisten osaaminen	- työvälineiden puute
- ihmisistä koostuva verkosto	
- konkreettinen hyöty	
- halu auttaa itseään ja muita	
- tasa-arvoisuus	
- yhteenkuuluvuus	
- vapaus toteuttaa itseään	
Ulkoiset mahdollisuudet	Ulkoiset uhat
- alihankintatyöt	- rahoitus
- vankilaprojekti	- SOTE-päätös
- Jyväskylän alueen verkostot	
- vapaaehtoistyö kodeissa	
- vertaistuki	

Kuvio 9. Vapaaehtoistoiminnan SWOT-analyysi

9 Johtopäätökset

9.1 Ajatuksia päätuloksista

Kehittämistutkimuksen tavoitteena oli Vaajakosken Suvanto ry:n vapaaehtoistoiminnan kehittäminen ja olemassa olevan vapaaehtoistoiminnankartoitus. Tähän tehtiin kartoitus vapaaehtoistyönorganisoinnin ja sisältöjen pohjalta. Tietoa tuotettiin haastattelujen avulla. Tällä selvitettiin yhdistyksen nykyisiä toimintamalleja ja toiminnan kehittämiseen liittyvää tietoa.

Tutkimus kysymyksiä olivat:

Miten vapaaehtoistyön tehtävät olivat määritelty ja organisoitu, sekä millaisiin tarpeisiin vapaaehtoistyö vastaa ja miten sitä tulisi kehittää?

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että Vaajakosken Suvannon vapaaehtoistoiminnan koettiin toimivan keskiarvoltaan hyvin. Tutkimus tulokset osoittavat myös työmäärien kuormittavuutta ja toisinaan taas työn vähyyttä. Vapaaehtoiset ovat hyvin motivoituneita ja tämä huomataan selkeästi tarkastellessa tutkimuksesta saatuja tuloksia. Tarkastellessamme vapaaehtoistoiminnanmotivaatiota esimerkiksi SWOT-analyysin pohjalta voimme huomata selkeästi samoja piirteitä kuin Anne Birgitta Yeungin tutkimukseen perustuvaan motivaatiotiotimanttiin. (Nylund & Yeung, 2005)

Onnistumiset kokemuksina ihmisten auttamisessa, koettiin palkitsevana. Vasta mukaan tulleet vapaaehtoiset näkivät mukaan tulemisen olevan helppoa ja hyväksyvän ilmapiirin. Vapaaehtoistyöstä koettiin saavan itselle myös jotain. Vapaaehtoistoimintaa ei koettu velvollisuudeksi. Hyväksi koettiin sen tuottama sosiaalinen toiminta, oman toimintakyvyn ylläpitäjänä ja syrjäytymisenehkäisynä. Arjenhallinta on tullut vapaaehtoisille paremmaksi ja sen myötä vuorokausielämänrytmittäminen. Viikkorytmi on tuonut säännöllisyyttä elämään. Vastuunottaminen itsestä on vahvistunut ja kyky ottaa vastuuta vapaaehtoistyöstä. Päivittäin tarjolla oleva ruoka ja hyvä ruokava-

lio toivat monen mielestä lisää terveyttä. Toiminnasta koettiin hyötyvän molemmin puolin, sellaisia ehtoja tai velvollisuuksia ei koettu olevan, jotka olisivat heikentäneet vapaaehtoisten elämänlaatua tai vapaaehtoisten toiminnan heikentäneen yhdistyksen toimintaa. Moni koki tarpeen itsensä toteuttamiselle ja koki saaneensa järkevää ja mielekästä tekemistä. Toiminnan koettiin olevan henkisesti vahvistavaa. Yhteisöllisyys ja sen kautta ihmisten välinen vuorovaikutus koettiin hyväksi. Toiminta kuntouttaa myös työelämää varten päihdeongelmiin saa apua, keskustelun ja vertaistuen muodossa. Päihde- ja mielenterveyspäiväkeskuksen ehdoton nolla toleranssi koettiin hyväksi. Toimintaan tullaan aina selvin päin, se katkaisee monelta kierteen. Kaikkia kävijöitä autetaan tarvittaessa ja auttaminen koettiin tärkeäksi. Perustehtävänä pidettiin erityisesti sosiaalista vuorovaikutusta ja tukemista. Päätaavoitteena on yksimielisesti syrjäytymisenehkäiseminen.

9.1.1 Rekrytointi

Aikaisempien tutkimuksien pohjalta, vapaaehtoistoimintaan lähteminen on ihmisen omien tarpeiden ja elämäntilanteiden muutoksien yhteinen summa. Ihmisillä on moninaisia syitä lähteä vapaaehtoistoimintaan mukaan. McCurley & Lynch (2006, 15–21) kuvaavasi tutkimuksessaan vapaaehtoisuuden malleja, miten toimintaan lähdetään mukaan ja miten eritavalla rekrytoidut vapaaehtoiset toimivat vapaaehtoisena. He nostivat esille esimerkiksi lyhytaikaiset vapaaehtoistoimijat, jotka eivät lähde itse toiminnan vuoksi vaan miellyttääkseen rekrytoijaa. Anne Birgitta Yeung on tutkinut syitä osallistumisen motiivien kautta. Hän kuvasi motiivitimantin kautta niitä syitä jonka vuoksi ihminen motivoituu toimimaan vapaaehtoisena. (Nylynd & Yeung, 2005,107).

On siis tärkeää kiinnittää huomio strategiaan ja markkinointisuunnitelmaan. Hyvällä toiminnan Strategialla ja organisoinnilla saadaan uusia motivoituneita vapaaehtoiseen toimintaan. Rekrytoinnin edistäjäksi koettiin Vaajakosken Suvannon kotisivujen päivittäminen. Sellaiseksi, että sieltä saisi tietoa vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksista.

Työssäkäyvien uusien vapaaehtoistenmotivointi toimintaan koettiin haastavaksi, koska haastateltavien mielestä työssäkäyvillä henkilöillä ei jää aikaa vapaaehtoistoimintaan panostamiseen ja sitoutumiseen. Kuitenkaan tätäkään vapaaehtoistyöntekijä ryhmää ei tule unohtaa.

9.1.2 Vapaaehtoistyön ja palkatuntyön roolit

Asettaessamme kysymyksen ovatko vapaaehtoiset toteuttamassa tehtäviään työntekijälähtöisesti. Julkisen - ja kolmannen sektorin toimintamuotoja kuvataan siten, että kolmannen sektorin toiminta on ”ei-voittoa” tavoittelevaa kansalaistoimintaa. Sillä järjestöjen ja yhdistyksien toiminta kokonaisuudessaan perustuu vapaaehtoisuuden periaatteelle. Vasta vuosien saatossa julkisen sektorin muutoksien myötä työmäärä järjestöissä ja yhdistyksissä on noussut niin runsaaksi tai vaativaksi että, on tarvittu palkattuja ammatillisia tekijöitä, niihin tehtäviin joissa vapaaehtoisen voimat, tieto ja taito eivät enää riitä. Onko tämä yhteiskunnan vaateiden kasvamisen tulos?

Vapaaehtoisilla ja palkatulla henkilökunnalla ei ollut ristiriitoja. Minua jäi mietityttämään vastauksen aukottomuus? Voisiko syy tähän olla vapaaehtoisten kristillinen arvopohja tai se, että suurin osa heistä oli ollut aiemmin palkallisessa työsuhteessa yhdistyksessä. Vanhat työntekijät olivat jääneet toimintaan mukaan vapaaehtoisena. Toiset kertoivat seikkailleensa välillä maailmalla ja palanneensa takaisin ilolla jatkamaan vapaaehtoistoimintaa. Haastateltavista kaikki olivat yksimielisiä siitä, ettei henkilöstön välisiä ongelmia ole. Haastattelussa kävi myös ilmi, että vapaaehtoiset kokevat olevansa samanarvoisia peilattaessaan itseään ammattityöntekijään.

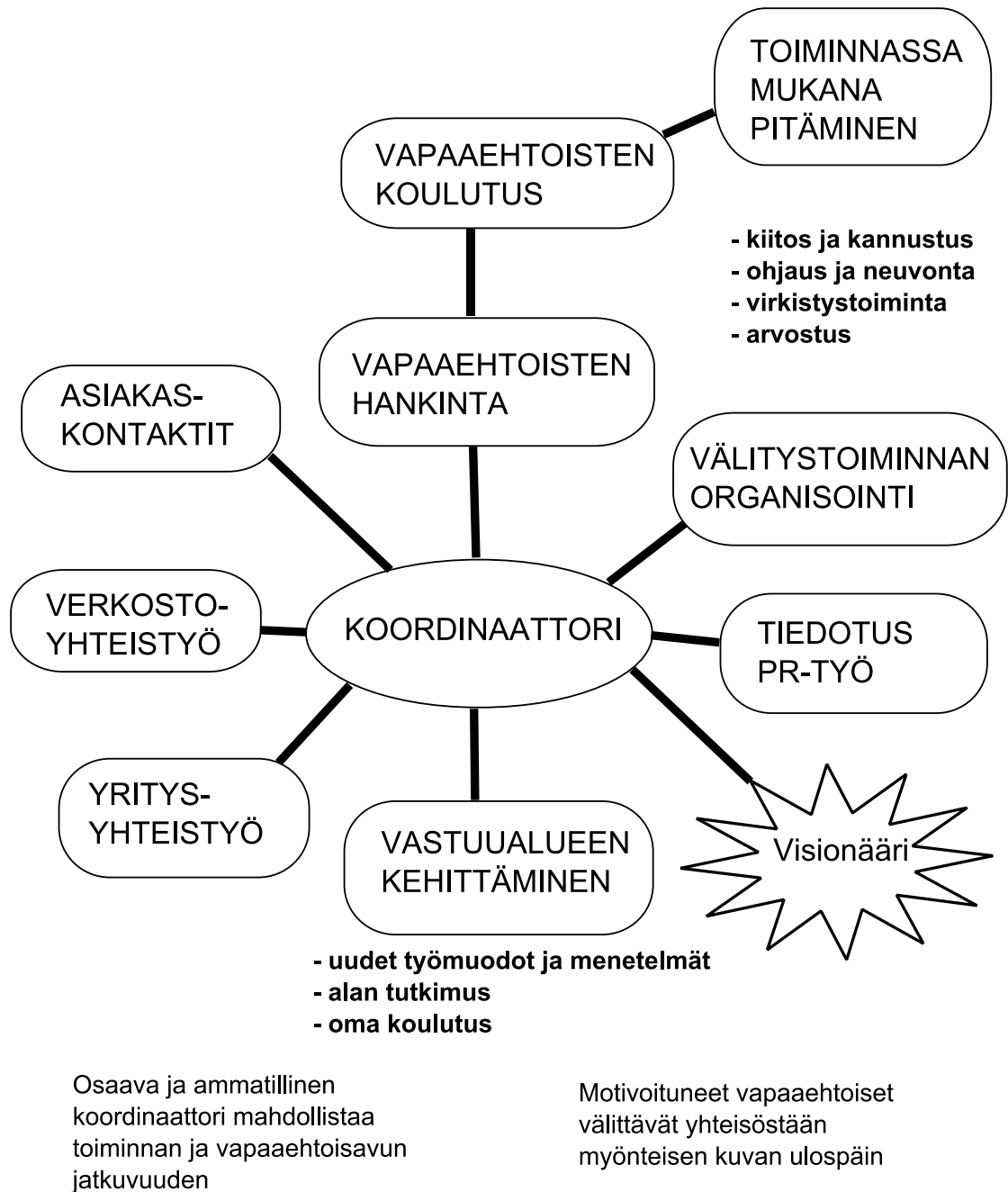
9.1.3 Vapaaehtoistoiminnan koordinointi

Huomattavaa oli että, suurin osa vapaaehtoisista teki oman vapaaehtoistyön lisänä vapaaehtoistoiminnankehittämiseen liittyviä tehtäviä ja vastasi muiden vapaaehtoisten ohjauksesta ja perehdytyksestä tehtäviin. Karreinen (2010, 9) mukaan usein yhdistyksien vapaaehtoistoiminta lepää muutaman aktiivin harteilla, ja heidän vastuullaan onkin koko järjestön toiminnan pyörittäminen alusta loppuun.

Kuitenkin yhtenä ongelmana koettiin arkuutta puuttua vapaaehtoisena ongelmatilanteisiin ja sanoa mielipiteitä. Onko mahdollista, että nykyisien vapaaehtoisten harteille on kasaantunut, myös vapaaehtoistoiminnan organisoiminen uusien vapaaehtoisten rekrytointi ja vapaaehtoistoiminnasta vastaaminen? Tutkimuksen pohjalta yhdistyksen vapaaehtoistyön organisointiin voisi olla hyvä nimettynä vapaaehtoistoiminnan koordinaattori. Vapaaehtoisten ajatuksena oli, että heille olisi nimettynä oma ammattityöntekijä, joka vastaa vapaaehtoisten ohjauksesta ja koordinoinnista.

Halttunen- Somardahl & Linna esittää (2007, 15) seuraavassa kuviossa (ks. Kuvio 10.) havainnollistaen vapaaehtoistyön koordinaattorin tehtävän kuvan.

Vapaaehtoistoiminnan koordinaattori

Kuvio 10. Vapaaehtoistyönkoordinaattorin työnkuva

(Halttunen-Sommerdahl & Linna 2007).

Silloin kun, yhdistyksen toiminnassa on vastaavahenkilö toteuttamassa vapaaehtois-toiminnankoordinaatiota, voi vapaaehtoiset keskittyä rauhassa siihen tehtävään, johon ovat yhdistyksentoimintaan alun perin tulleet. Vapaaehtoistyönkoordinaattori huolehtii yhteistyöstä verkostossa, kehittää vapaaehtoistoimintaa yksikössä, vastaa uusien vapaaehtoistenrekrytoinnista, koulutuksesta ja visioi toimintaa. Kuviossa on mukana välitystoiminnan organisointi. Tällä tarkoitetaan puhelinpäivystäviä vapaaehtoisia, jotka välittävät vapaaehtoisia antamaan apua koteihin.

On tärkeää, että vapaaehtoisella on selkeätoimenkuva. Hänellä tulee olla selkeäkuva siitä mitä hän saa tehdä ja mitä ei. Tehtäväkuvausten ei ole tarkoitus rajoittaa vapaaehtoistentoimintaa tai luovuutta vaan luoda reunaehdot vapaaehtoisenroolille. Kaikki en osapuolten on helpompi toimia, kun rajoista on sovittu jo etukäteen. (Laimio & Välimäki 2011, 33.)

9.1.4 Koulutus

Tarkastellessa koulutuksen tärkeyttä vapaaehtoistoiminnassa esille nostettiin kymmenen vuoden saatossa tiukentuneet koulutusvaatimukset ja tämän koettiin vaikuttaneen vapaaehtoistyöhön haittaavasti, esimerkiksi tehtävienrajoituksissa. Viisi kahdeksasta kyselyyn vastanneesta, oli sitä mieltä, ettei Vaajakosken Suvanto ry:n vapaaehtoisten koordinointiin ja kehittämiseen tarvita lisää koulutusta työntekijälle. Kolme vastanneista oli kiinnostunut koordinoinnista ja kehittämiseen liittyvästä koulutuksesta siten että, päiväkeskukseen laadittaisiin säännöt siitä, mitä vapaaehtoinen voi tehdä ja mitkä tehtävät kuuluvat ammattityöntekijälle, mihin asioihin on vapaaehtoisena oikeus puuttua ja tehdä päätöksiä. Koska haastateltavien määrä on pieni, todellista halua koulutuksen tarpeelle on vaikea määritellä. Yli puolet vastanneista oli sitä mieltä, että vapaaehtoistoimintaan ei tarvita lisäkoulutusta.

Onko kysymys siitä, että toiminnan koetaan olevan riittävää, niillä resursseilla taidoilla, tiedoilla, jotka ovat jo käytössä? Erilaiset vapaaehtoistoimintaa tukevat koulutukset ovat tärkeitä vapaaehtoistyötä tehdessä. Mitä mahdollisesti koulutus sitten voisi olla? Onko koulutuksen tarpeellisuus vapaaehtoiselle vai palkatulle hyvinvointityölle oleellista? Laimion & Välimäen mukaan tehtäviin liittyvällä koulutuksen tarjoamisella on merkitystä, sekä tehtävänsuorittamiseen, että motivaationlisäämiseen. Uuden

oppiminen on yksi keskeisistä vapaaehtoistentoiminnan motiiveista. Vapaaehtoistointa ei edellytä ammatillista osaamista vaan arkitaidot riittävät. Koulutus antaa kuitenkin varmuutta ja lisää itseluottamusta. (Laimio & Välimäki 2011, 33.)

9.1.5 Työaika

Kun tarkastellaan vapaaehtoisten työaikaa keskimäärin, heidän käyttämä vapaaehtoisuustyöntuntimäärä yksittäisellä vapaaehtoisella on keskimääräisesti 77h/kk. Viiden päivän työjaksona tämä tarkoittaa noin neljää työtuntia päivässä. Arviota vapaaehtoisten tuntimääristä oli vaikea hahmottaa kokonaisuutena ja näin ollen jää todellinen ajankäyttö arvailujen varaan. Tämän tuloksen perusteella voidaan kuitenkin sanoa, että nykyiset vapaaehtoiset ovat hyvin motivoituneita ja sitoutuneita tehtäväänsä.

9.1.6 Riskitekijöitä

Toiminnankehittämisen riskinä voivat olla vanhat tottumukset ja toimintatavat. Uudenlainen asennoituminen vaatii jokaiselta työntekijältä omien ajatustentyöstämistä. Riskinä voi olla myös uusien vapaaehtoistyöntekijöiden rekrytoinnin epäonnistuminen.

9.1.7 Verkostoituminen

On hyvä luoda suunnitelmia vapaaehtoistyötä koskevaan yhteistyöhön ja verkostoitua, eri vapaaehtoistoimintaa järjestävien toimijoiden kanssa. Vaajakosken Suvannolla on laaja yhteistyöverkosto ja mahdollisuuksia myös näin ollen kehittää vapaaehtoistyötä onnistuneesti olemassa olevan verkoston avulla.

9.1.8 Työnohjaus

Haastattelussa nousi esille tarve ammatilliseen työnohjaukseen ainakin vapaaehtoisille. Minua kuitenkin arveluttaa, onko työnohjaukseen mahdollisuutta pienen voiton tavoittelemattoman yhdistyksen varoin? Tosiasia kuitenkin on, että päihdetyössä työskenteleminen on kuormittavaa ja vertaistuki ilman päihdetyön asiantuntemusta voi olla riittämätöntä. Työnohjauksen avulla olisi mahdollisuus purkaa kokemuksiaan ja jakaa asioita.

9.1.9 Jaksaminen

Esille nousi myös monen vapaaehtoisen aktiivisuus ja maininnat kiireestä. On hyvä huomioda, että vapaaehtoinen voi uupua tai kaivata vaihtelua tehtäväänsä.

9.1.10 Uusia toimintamuotoja

Tutkimuksen pohjalta nousi esille uusia toimintamuotoja, mutta seuraaviin tehtäviin kaivattiin myös tekijöitä. Auttava puhelinpäivystys ja nettipalvelu, jossa ihmiset voisivat soittaa vapaaehtoiselle lähinnä keskustelun ja kuuntelun muodossa. Kotiin tehtävä vapaaehtoistyö, tukihenkilötoimintana. Yhtenä erityisenä mainintana nostan esille ehdotuksen joka koettiin vapautuville vangeille suunnattavaksi eli, starttipaketin luominen. Tässä olisi mukana liinavaatteet, astiat ja muita kodinperustamistarvikkeita. Puheeksi otettiin myös vapaaehtoistoimin järjestettävät tapahtumat, joilla saadaan toiminnalle näkyvyyttä, esimerkiksi ilmaiskonsertti voimalaitoksenpuistossa. Tarpeelliseksi suunnittelun ja toteutuksenkohteeksi koettiin osallisuus järjestettäviin vapaaehtoistoiminnanmessuihin ja erilaisiin luentoihin, jotka koskevat vapaaehtoistyötä tai tukevat työskentelyä vapaaehtoisena. Terveystiedon edistämistä pidettiin myös tärkeänä tähän liittyvät informatiiviset tietoiskut. esim. verenpainemittauksia jne. Toimintamuodoksi toivottiin myös musiikki ja taidetoimintaa. Haastattelussa esiintyi huoli taloudellisten ongelmien kanssa painiskelevien ihmisten ongelmista. Yhdistyksen toimintaan kaivattiin yksityishenkilöille opastusta ja neuvontaa talousasioihin. Takuu-säätiö tarjoaa vapaaehtoisia auttamaan talouden hallinnassa ja velkaantumiseen liittyvissä ongelmissa. Lisäksi toimintaan voi kouluttautua itse vapaaehtoisena ja aloittaa Takuu-säätiön tukihenkilötoiminnan.

Tukihenkilö toimintaa kuvaillaan seuraavalla tavalla

”Talouden hallintaan ja velkaantumiseen liittyvät ongelmat voivat kasaantua. Vaikeudet raha-asoiden hoidossa tuottavat taloudellisten vaikeuksien lisäksi usein myös muita ongelmia, jotka koettelevat fyysistä hyvinvointia, mielenterveyttä ja sosiaalisia suhteita. Taloudellisen tilanteen selkiinnyttäminen voi olla pitkä prosessi, jonka kuluessa omat voimavarat sekä luottamus tulevaisuuteen ja ongelmien helpottumiseen joutuvat koetukselle. Tällaisessa tilanteessa ihminen tarvitsee tukea ja arkista rinnalla kulkemista. Omille jaloille toiminnas-

sa vapaaehtoiset tukihenkilöt ja vertaiset auttavat vaikeisiin talous- ja velkaongelmiin joutuneita henkilöitä. Tuettavat ovat usein mielenterveys- tai päihdekuntoutujia tai heillä on peliongelmiä tai rikostausta. Omille jaloille toiminnassa tuettavia neuvotaan velkaongelmiin liittyvissä käytännön kysymyksissä ja ohjataan tarvittavien auttamisjärjestelmien piiriin. Vapaaehtoisena toimiminen ei edellytä tukihenkilöltä erityisosaamista velka- ja talousasioissa. Tavanomaiset maallikkotiedot yhdessä Omille jaloille toiminnan järjestämisen koulutuksen kanssa antavat valmiudet toimia tukihenkilönä. Tukihenkilökoulutuksia järjestetään useita vuoden aikana. Takuu-Säätiö toteuttaa Omille jaloille -toimintaa yhdessä useiden kumppanuusjärjestöjen kanssa.”

(Takuu-säätiö n.d.)

Uudistuksien tekemiseen ehdotettiin ideariihitoimintamallin käyttöönottoa, joka voisi olla hyvä idea lähteä liikkeelle.

9.1.11 Vapaaehtoisten määrä

Toimijoita on tällä hetkellä suhteellisen hyvin, mutta esimerkiksi kirpputoritoiminta kaipasi lisää toimijoita.

9.1.12 Talous

Resurssit organisoida vapaaehtoistoimintaa koettiin joiltain osin niukoiksi, suurimmaksi osaksi kuitenkin riittäväksi.

9.1.13 Rekisteröityminen

Tutkimukseni osoitti, ettei Vaajakosken Suvannolla ollut vapaaehtoistyönrekisteröitymislomakkeita, eikä näin ollen vapaaehtoisista ollut varsinaista rekisteriä. Rekisterin pitäminen vapaaehtoisista on arkipäivää monessa organisaatiossa. Hyvä rekisteri helpottaa vapaaehtoistyönorganisointia. Ei ole kuitenkaan samantekevää, mitä tietoja rekisteriin kerätään ja miten tietoja käsitellään. Henkilötietolaissa (22.4.1999/523) on säädetty, että henkilötietoja saa käsitellä vain tietyin ehdoin, muun muassa henkilön suostumuksella, palvelussuhteen vuoksi tai sellaisen sopimuksen täytäntöön panemiseksi, jossa rekisteröity on osapuolena. Vain sellaisia tietoja saa käsitellä, jotka ovat tarkoituksen kannalta tarpeellisia. Rekisteriin ei saa kerätä arkaluonteisia asioita kuin rajatuin ehdoin. Tällaisia tietoja ovat muun muassa: etninen alkuperä, yhteiskunnalli-

nen, poliittinen tai uskonnollinen vakaumus, ammattiliittoon kuuluminen, rikollinen teko ja rangaistus, terveydentila, sairaus, vammaisuus, hoitotoimenpiteitä koskeva tieto, seksuaalinen suuntautuminen, sosiaalihuollon tarve tai sosiaalihuollon palvelujen käyttöä koskeva tieto. Rekisteriä on myös päivitettävä, sillä lain mukaan on huolehdittava siitä, ettei virheellisiä, epätäydellisiä tai vanhentuneita tietoja käsitellä. Rekisteri on suojattava huolellisesti, jotta asiattomilla ei ole pääsyä tietoihin. Rekisteri pitää suojata myös laittomasti tehtäviä tietomurtoja vastaan. Tietyissä tapauksissa rekisterin ylläpitäjän on lähetettävä ilmoitus rekisteristä tietosuojavaltuutetulle. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse lähettää, jos tiedot on kerätty henkilön omalla suostumuksella. Rekisteriseloste on kuitenkin tehtävä kaikista henkilörekistereistä, ja rekisteriselosteen pitää olla kaikkien saatavilla. (L 22.4.1999/523.)

10 Pohdinta

Mäkitalon tutkimustuloksissa ja Vaajakosken Suvantoon tehdyssä kehitystutkimuksen tuloksissa on havaittavissa paljon samankaltaisuutta. Mäkitalon tutkimustuloksista nousivat esille vapaaehtoistenkoulutuksen tärkeys, vastuuhenkilö, vapaaehtoistoiminnan kuntouttavamerkitys ja vapaaehtoistyönorganisointi yhteistyö muiden järjestöjen kanssa. Nämä edellä mainitut tutkimustulokset nousivat myös esille tässä tutkimuksessa. Eroavaisuutena nousi esille vaitiolosopimuksenlaadinta ja mahdollisia sopimukset työtehtäviin liittyen. Tässä tutkimuksessa esille nousi vapaaehtoistenrekisteröinti. Mäkitalon haastateltavien määrä oli neljä. (Mäkitalo 2014, 31-36)

Hintsasen tutkimustuloksista nousivat: vapaaehtoistenkoulutuksen- ja työnohjauksen tärkeys, tiedottaminen, sairaudet jotka rajoittivat ja vähensivät toimijoita. Omaan jakamiseen tuli myös kiinnittää huomio. Näitä samoja tutkimustuloksia havaittiin tässä tutkimuksessa. Hintsasen tutkimuksessa eroavaisuutena olivat: oman rahan käyttö hankintoihin sekä vapaaehtoisten yhteiset tapaamiset joita tässä tehdyssä tutkimuksessa ei ole mainintana. (Hintsanen 2011, 33-35)

Lähteenmäen tutkimustuloksista nousivat: toimijoiden- ja yhteistyöverkostojen lisääminen, koteihin tehtävä vapaaehtoistyö. Eroavaisuuksia Lähteenmäen tutkimuksessa ovat: yhdistyksen olemassa olevat toimintamuodot toimimaan ja saada niihin lisää toimijoita. Toiminta on järjestetty virastoaikana joka vähensi osallistujien määrää.

Osallistumisen kynnyks koettiin myös korkeaksi. Toimintayksikössä on vapaaehtois-työnkoordinaattori ja järjestettyä vapaaehtoistoiminnan koulutusta. Lähteenmäen haastateltavana oli kaksi vapaaehtoista. (Lähtenmäki 2013, 98-101)

Mäkitalon, Hintsasen ja Lähteenmäen tutkimustuloksista nousee esille kaikille yhtäläisesti, vapaaehtoisten- ja yhteisverkostojen lisääminen ja kahden tutkimuksen osalta koulutuksen tärkeys. Lähteenmäen tutkimuksen kohteena on ollut yksikkö jossa on organisoitua toimintaa vapaaehtoistyön koordinaattori ja järjestettyä koulutusta. Tällä on merkitys tutkimistuloksien eroavaisuuteen.

Tutkimuksen aikana nousi esiin monia hyviä ideoita kehittämistarpeiksi.

Uusia vapaaehtoistehtäviä on siis syntymässä.

Haastatellut vapaaehtoiset ovat olleet aktiivisessa roolissa ja vahvassa vuorovaikutuksessa opinnäytetyöntekijän kanssa. Tämä asetelma ja menetelmä ovat mielestäni toimineet hyvin, tässä opinnäytetyössä. Edellytyksenä on ollut työyhteisön myönteinen asenne ilmapiiri ja keskustelukulttuuri. Jos nämä asiat eivät olisi olleet kohdallaan, olisi opinnäytetyöntekijänä ollut hankalaa.

Uskallan väittää, että maailmaa harvoin liikutetaan suuntaan jos toiseenkaan vahingossa tai sattumalta. Siihen tarvitaan joukkovoimaa, vaikuttavaa ja hyvin suunniteltua toimintaa. Tämän päivän haasteet ja muuttuvat yhteiskunnanvaateet liikuttavat koko ajan myös vapaaehtoistoiminnankenttää. Vapaaehtoistyönvaatimukset kasvavat niin itse vapaaehtoistenosalta kuin toiminnanosalta. Mutta uskon vahvasti, kun vapaaehtoiselle löytyy se mielekäs ja oikea tapa toimia vapaaehtoisena hyvin organisoidussa toiminnassa, niin ajallisesti kuin toimintamuotoon liittyen eivät yhteiskunnasta tulevat muutoksentuulet kaada laivaa vaan päinvastoin auttaa niitä nousemaan jotka kaatuvat.

10.1 Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys

Tässä tutkimuksessani olen käyttänyt kyselylomaketta aineistonkeruupohjana. Tutkimukseni rajasin tiukasti, koska laadullisentutkimuksen osuudella on vaara laajentaa tutkimusaihetta liikaa. Tutkimus tehtiin vapaaehtoisten omasta näkökulmasta. Palkallisia ei ole tutkimuksessa haastateltu. Olen pyrkinyt minimoimaan omien kokemusten ja asenteiden vaikutusta tulkinnassa ja johtopäätöksissä. Tavoitin kahdeksan aktiivista vapaaehtoistoimijaa vastaamaan kyselyyn. Vastauksien vähäisyyttä tulee huomioida

siten, että kysymys on suhteellisen pienestä yhdistyksestä ja aktiivisia vapaaehtoistomijoita on vähän. Tutkimuksen jokaiseen kysymykseen vastattiin, mutta jokaiseen kysymykseen ei kaikilla kyselyyn vastanneista ollut tietoa. Moneen kysymyksen vastaukset saattoivat jäädä muutaman vastauksen varaan tai vastaus heitettiin summittaisesti. Kuitenkin tutkimuksen tuloksien avulla pystytään havainnollistamaan vapaaehtoistoiminnantila ja sen tuomat haasteet ja mahdollisuudet. Haastateltavat eivät olleet minulle entuudestaan tuttuja. Valmis tutkimus tullaan luovuttamaan Vaajakosken Suvanto ry:lle.

10.2 Jatkotutkimustarpeet

Jatkossa olisi mielenkiintoista tutkia Vaajakosken Suvannon vapaaehtoistoimintaa toiminnallisena kehittämishankkeena. Tästä tehdystä kehitystutkimuksesta voi hyötyä esimerkiksi kehittämishankkeena. Tutkimuksen tuottama tieto antaa lähteen Suvanto ry:n vapaaehtoistyönkäsikirjan luomiseen.

Jatkotutkimuksen voisi tehdä johdonnäkökulmasta siten, että teoriaosuudessa käytetään vapaaehtoistoiminnanjohtamiseen liittyvää näkemystä.

Analysoinnissa käytettiin myös taulukkolaskentaohjelmaa jolla tuloksista saatiin koontitaulukoita ja pylväskaavioita ja tulokset esitettiin graaffisesti. Samaa metodologia käyttäen voidaan tulevaisuudessa tarkastella onko näillä alueilla muutoksia tapahtunut.

Lähteet

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry. n.d. Ehkäisevän Päihdetyön EHYT ry:n kotisivut. Viitattu 30.4.2014. <http://www.ehyt.fi/>

Haarni, I. 2010. Vapaaehtoiseksi Seniorina – tietopankki. Tutkimus katsaukset. Vahvero-hanke. Ikäinstituutti kotisivut. Viitattu 3.4.2014. <http://www.vapaaehtoiseksiseniorina.fi/tutkimusta/tutkimuskatsaukset/>

Halttunen-Sommardahl, R., Linna, E. 2007. Vapaaehtoistyö sosiaaliviraston näkökulmasta. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto selvityksiä.

Heimonen, P., Rutanen, H., Inkinen, A., Hyttinen, N., Juntunen, A., Haveri, J. & Eskola, K. 2007. Päiväkeskus mahdollisuutena. Keuruu: Otava.

Helsingin Vapaaehtoistyön neuvottelukunta. 2008. Aloitteet ja lausunnot 2008, Vapaaehtoistyön neuvottelukunnan katsaus 5.9.2008 tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden koordinaatioryhmälle. Viitattu 18.4.2014. http://www.hel.fi/hki/sosv/fi/Vapaaehtoisty_n_neuvottelukunta/Arkisto/Aloitteet_ja_lausunnot/tasa-arvo_yhdenvertaisuusasiat

Hintsanen, T. 2011. Sitoutumisen salaisuus – vapaaehtoistyöstä Forssan katukirkossa. Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminta ja nuorisotyö. Opinnäytetyö.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. 11. p. Jyväskylä: Gummerus.

Hostikka, H., Salonen, A., Rantala, H. 2012. Kristillisen päihdetyön barometri 2011. Multiprint.

Irti Huumeista ry. n.d. Irti Huumeista ry:n kotisivut. Viitattu 30.4.2014. <http://www.irtihuumeista.fi/>

Karreinen, L., Halonen, M., & Tennilä, M. 2010. 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Eura: Eura Print.

Kohvakka, V. & Kokkonen, A. 2010. Päiväkeskusasiakkuuden merkitykset Suvannon asiakkaille. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Sosiaaliala, Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala. Viitattu 16.4.2014. <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/21451/Valmis%20opinnaytetyo.pdf?sequence=1>

L 22.4.1999/523. Henkilötietolaki. Säädös oikeusministeriön Finlexin sivuilla. Viitattu 30.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/> lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö.

Laimio, A. & Välimäki, S. 2011. Vapaaehtoistoiminta kehittyy. Jyväskylä: Kopijyvä.

Lehtinen, S-T. 1997. Vapaaehtoistoiminta – kasvava voimavara?. Tampere: Mainosmakasiini

Lähteenmäki, M. 2013. Ihminen tarvitsee toista, Vapaaehtois- ja vertaistoiminta kuntoutumista tukemassa. Tampereen ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutus ohjelma. Opinnäytetyö.

McCurley, S. & Lynch, R. 2006. Volunteer Management -Mobilizing all the Resources of the Community. 2.p. Kemptville, USA: InterPub Group.

Mäkitalo, I. 2014. Yhdessä eteenpäin –Vapaaehtoistyö Porin Sininauhassa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutus ohjelma. Opinnäytetyö.

Möttönen, S. & Niemelä, J. 2005. Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön uudet muodot. Jyväskylä: PS-kustannus.

Nimettömät alkoholistit. n.d. Nimettömät alkoholistit kotisivut. Viitattu 28.4.2014. <http://www.aa.fi/>

Nylynd, M. Yeung, A. 2005. Vapaaehtoistoiminta. Anti, Arvot ja Osallisuus. Tampere: Vastapaino

Pihlaja, R. 2010. Kolmas sektori maaseutukunnissa. Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti.

Raninen, A., Raninen, T., Toni, I. & Tornaes, G. 2008. Mathildan muodonmuutos. 1.p. Helsinki. WSOY

Sininauhaliitto. n.d. Sininauhaliiton kotisivut. Viitattu 30.4.2014. <http://www.sininauhaliitto.fi/>

Takuu-Säätiö. n.d. Omille Jaloille. Viitattu 30.4.2014. <http://www.takuu-saatio.fi/omille-jaloille/>

Vaajakosken Suvanto ry. 2011. Vuosikertomus vuodelta 2011. ”Järjestöjen yhteistyötä asiakkaan hyväksi.” Yhteiskristillinen päihde- ja mielenterveyspäiväkeskus Vaajakoskella.

Vaajakosken Suvanto ry. n.d. Vaajakosken Suvanto ry:n kotisivut. Viitattu 2.3.2014. <http://www.suvanto.fi/>

Liitteet

Liite 1. Haastattelulomake

1. Perustiedot vastaajasta

Nimi _____

Tehtävä _____

TEHTÄVIEN MÄÄRITTELY JA KOORDINOINTI

2. Arvioikaa roolinne vapaaehtoistoiminnassa?

Voitte tarvittaessa valita useampia

- ☐ En ole varsinaisesti tekemisissä vapaaehtoistoiminnan kanssa
- ☐ Työhöni kuuluu vapaaehtoistoiminnan edellytysten luomista, ylläpitämistä ja kehittämistä
- ☐ Työhöni kuuluu vapaaehtoistoiminnan toteutukseen liittyviä tehtäviä (rekrytointi, ohjaaminen, koordinointi)
- ☐ Työni pääsisältö on toimia vapaaehtoistojen kanssa
- ☐ Työhöni kuuluu yhteistyö vapaaehtoisten kanssa muutoin
- ☐ Toimin itse vapaaehtoisena tässä yksikössä

3. Millä tavoin vapaaehtoistoiminta liittyy yksikön toimintaan?

Valitkaa yksi seuraavista:

- ☐ Yksikkömme perustuu vapaaehtoistyöhön, vapaaehtoistyö on yksikkömme olemassaolon edellytys, kaikki toimintamme on vapaaehtoistoimintaa

- ☐ Yksikkömme keskeiset tehtävät toteutetaan palkatulla henkilöstöllä, mutta vapaaehtoistoiminta on tärkeä osa toimintaamme, oma vastuualueensa muiden toimintalohekojen joukossa.
- ☐ Edistämme vapaaehtoistoimintaa palkatun henkilöstön asiantuntijapanoksella, mutta omassa yksikössämme ei ole organisoitua vapaaehtoistoimintaa
- ☐ Vapaaehtoistoiminta tai sen edistäminen ei sisälly yksikkömme tehtäviin

4. Millä tavoin rahoitatte vapaaehtoistoimintaa? _____

5. Mikä toiminta malli toteutuu yksikössänne?

- ☐ Työntekijöiden kouluttaminen vapaaehtoistoimintaan
liittyen
- ☐ Vapaaehtoistoiminnan tilat, toiminnan edellyttämät
tarvikkeet
- ☐ Vapaaehtoistoiminnan markkinointi (ei suora rekrytointi)
- ☐ Vapaaehtoisten rekrytointi
- ☐ Vapaaehtoisten opastus ja kouluttaminen
- ☐ Vapaaehtoisten tukeminen (esim. työnohjaus)
- ☐ Vapaaehtoistojoiden vakuutukset
- ☐ Virkistystoiminta vapaaehtoistojoidelle
- ☐ Vapaaehtoisten kulukorvaukset

6. Tarvittaisiinko yksikössänne mielestänne nykyistä enemmän vapaaehtoistoiminnan koordinointiin ja kehittämiseen liittyvää koulutusta työntekijöille? ☐ Ei ☐ Kyllä
Jos vastasit edelliseen kyllä, kerro minkälaisista. _____

7. Mitkä ovat yksikkönne tärkeimpiä yhteistyökumppaneita vapaaehtoistoiminnassa (esim. koordinointi, kehittäminen, koulutus, työnohjaus)?

Voitte valita useita

- ☐ muut sosiaali- ja terveysjärjestöt
- ☐ muut järjestöt kuin sosiaali- ja terveysjärjestöt
- ☐ kirkko, seurakunnat
- ☐ kunta; erityisesti kunnallinen vapaaehtoistoiminta
- ☐ kunta; jokin palveluyksikkö tai toimiala
- ☐ kansainvälisen järjestöt
- ☐ oppilaitokset
- ☐ yritykset
- ☐ jokin muu, mikä _____

8. Miten yksikössänne koetaan vapaaehtoistoiminnan ja yksikön palkatun hyvinvointityön suhde ja roolit? Onko vapaaehtoistoiminnan ja ammatillisen työn suhteissa ollut haasteita tai ongelmia?

- ☐ Palkatun työntekijän ja vapaaehtoistyöntekijän suhteissa on ongelmia.
- ☐ Palkatun ja vapaaehtoistyöntekijän suhteissa ei ole ongelmia.
- ☐ Palkattu työntekijä on myös omassa tai muussa yksikössä vapaaehtoisena työntekijänä.

9. Vapaaehtoistoiminta yksikön strategioissa ja tavoitteissa

Onko yksikössänne olemassa vapaaehtoistoiminnan strategia tai suunnitelma?

- ☐ Ei ☐ Kyllä

10. Mikä on yksikköenne vapaaehtoistoiminnan perustehtävä? Miksi vapaaehtoistointa kuuluu yksikön tehtäviin?

11. Mitkä olivat yksikköenne vapaaehtoistoiminnan erityiset tavoitteet v. 2014–2015?

12. Kuinka hyvin vapaaehtoistointanne vuoden 2012–2013 tavoitteet toteutuivat? koulu arvosanat?

- ☐ erittäin hyvin
- ☐ melko hyvin
- ☐ melko huonosti
- ☐ erittäin huonosti
- ☐ en osaa sanoa

13. Mitkä olivat tärkeimmät syyt tai tekijät, jotka edistivät tai häirsivät tavoitteiden saavuttamista? rastita kolme tärkeintä

- ☐ Ajan vähyys
- ☐ Rahallinen apu
- ☐ Yksikön syrjäinen sijainti
- ☐ Yksikön keskeinen sijainti
- ☐ Tietämättömyys
- ☐ Hyvä vapaaehtoistoiminnan ohjeistus, opastus ja koulutus
- ☐ Vähäinen ohjeistus, opastus ja koulutus

☐ Rahattomuus

14. Minkä näette yksikkönne vapaaehtoistoiminnan keskeisimmäksi tulokseksi v. 2013? onnistuneet tapahtumat? _____

YKSIKÖN VAPAAEHTOISTOIMIJAT

15. Miten suureksi arvioitte vapaaehtoisten määrän järjestössänne seuraavissa KOLMESSA kategoriassa:

☐ Aktiivitoimijat (toimivat säännöllisesti, useita kertoja vuodessa yhdessä tai useissa työmuodoissa tai useissa projekteissa

Toimijoiden määrä: _____

Arvionne siitä, kuinka paljon yksittäinen aktiivinen vapaaehtoinen keskimäärin panostaa kuukaudessa Katulähetysten vapaaehtoistointaan? (TUNTIA KUUKAUDESSA) Eli mikä on aktiivitoimijan työpanos yhteensä keskivertokuukaudessa? _____

☐ Muutaman kerran vuodessa toimivia tai vain johonkin tiettyyn lyhyeen projektiin keskittyviä

Toimijoiden määrä: _____

Arvionne siitä, kuinka paljon satunnaisesti toimiva vapaaehtoinen panostaa vuodessa järjestönne vapaaehtoistointaan? (TUNTIA VUODESSA) _____

☐ Reservissä/listoilla/taustalla henkilöitä, joihin tarvittaessa voidaan ottaa yhteyttä

Toimijoiden määrä _____

Arvionne siitä, kuinka paljon reservissä/listoilla/taustalla oleva vapaaehtoinen panostaa vuodessa järjestönne vapaaehtoistointaan? (TUNTIA VUODESSA) _____

Mihin nämä luvut perustuvat? Valitkaa keskeisin seuraavista:

- ☐ Vapaaehtoistoimijoiden määrää seurataan systemaattisesti (toimijoiden määrän laskenta, toimijat on rekisteröity, vapaaehtoistoiminnan passi tms.)
- ☐ Vapaaehtoistoiminnan ohjaajien arviot (esim. päivä/viikko/kuukausi-tasolla)
- ☐ Järjestön muun henkilön (summittaisempi) arvio
- ☐ Ajoittain tehtävä selvitys, kartoitus
- ☐ Muu, mikä _____

Arvionne järjestönne vapaaehtoisten ikäjakaumasta. Arvionne vapaaehtoistenne osuudesta. %

Lapsia, alle 15-vuotiaita _____%

Nuoria, 15–24 –vuotiaita _____%

Nuoria aikuisia, 25–35 –vuotiaita _____%

36–65 –vuotiaita _____%

Senioreita, yli 65-vuotiaita ja vanhempia _____%

Mikäli teidän on mahdoton esittää edes arviota jakaumasta, valitkaa tämä ☐

Vapaaehtoistenne sukupuoli. Arvionne vapaaehtoistenne osuudesta %

Naisia _____%

Miehiä _____%

Mikäli teidän on mahdoton esittää edes arviota jakaumasta, valitkaa tämä. ☐

Vapaaehtoistenne elämäntilanne. Arvionne vapaaehtoistenne osuudesta %

a) Työelämässä _____%

b) Työttömiä _____%

c) Eläkkeellä olevia _____%

- d) Muutoin työelämän ulkopuolella olevia (esim. koululaiset, äitiyslomalaiset, opiskelijat) _____ %
- e) Syrjäytyneitä/syrjäytymisvaarassa olevia _____ %
- f) Mikäli teidän on mahdoton esittää edes arviota jakaumasta, valitkaa tämä. ☐

TARPEEN ARVIOINTI JA SUUNNITTELU

16. Miten vapaaehtoistoimintanne edistää 'terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia'? Ketkä vapaaehtoistoiminnastanne yleisesti ottaen hyötyvät? Millä tavoin ja minkä vuoksi? _____

17. Millaisia uusia käytänteitä, toimintatapoja, innovaatioita vapaaehtoistoiminnassa on syntynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana? _____

18. Vapaaehtoistoiminnan arki yksikössänne

Minkä verran kutakin seuraavaa vapaaehtoistoiminnan muotoa järjestössänne on?

Lisäksi merkitkää, jos kaipaatte lisää vapaaehtoistojen joihinkin näistä työmuodoista (vaikka teillä ei jotakin toimintamuotoa vielä olisikaan).

1. ei lainkaan 2. jonkin verran 3. keskimääräisesti 4. aika paljon 5. hyvin paljon

a) Asiointiapu	1	2	3	4	5
b) Asuinaluetoiminta	1	2	3	4	5
c) Hallintotehtävät	1	2	3	4	5
d) Kodin siivous, ruoanlaitto yms.	1	2	3	4	5
e) Liikunta ja urheilu	1	2	3	4	5
f) Maahanmuuttajatoiminta	1	2	3	4	5
g) Musiikki- ja taidetoiminta	1	2	3	4	5
h) Neuvonta puhelimitse tai netissä	1	2	3	4	5
i) Talkootyö	1	2	3	4	5
j) Tapahtumien järjestäminen	1	2	3	4	5
k) Terveystiedon edistäminen	1	2	3	4	5

l)Tietotekniikassa yms. avustaminen	1	2	3	4	5
m)Toimistotehtävät	1	2	3	4	5
n)Toisten vapaaehtoisten ohjaus	1	2	3	4	5
o)Tukihenkilötoiminta	1	2	3	4	5
p)Vaikuttamistyö	1	2	3	4	5
q)Varainhankinta	1	2	3	4	5
r)Vertaistuki	1	2	3	4	5
s)Virkistystoiminta	1	2	3	4	5
t)Ystäväpalvelu, ystävätoiminta	1	2	3	4	5
u)Muuta, mitä					

19. Miten hankitte uusia vapaaehtoisia?

Voitte valita useampia:

- ☐ Lehti-ilmoituksilla, radio-ilmoituksilla
- ☐ Internet/nettisivu -ilmoittelulla
- ☐ Järjestön toiminnassa aktiivisia toimijoita kutsutaan vapaaehtoisiksi
- ☐ Uusia ihmisiä kutsutaan mukaan henkilökohtaisesti
- ☐ Välittämällä tietoa nykyisten vapaaehtoisten kautta
- ☐ Yhteistyökumppaneiden kautta verkostoitumalla
- ☐ Muutoin, mi-

ten?_____

20. Millaisia onnistumisia olette kohdanneet vapaaehtoistoimijoiden rekrytoinnissa?

21. Millaisia ongelmia olette kohdanneet vapaaehtoistoimijoiden rekrytoinnissa?

22. Mitä seuraavista yksikkönne tarjoaa vapaaehtoisilleen?

- ☐ työtodistuksia tai muita todistuksia
- ☐ opastusta uusille vapaaehtoisille
- ☐ koulutustilaisuuksia mukana oleville vapaaehtoisille
- ☐ henkilökohtaista työnohjausta
- ☐ virkistystilaisuuksia
- ☐ muuta tukea, mitä? _____

23. Keitä erityisesti toivoisitte nykyistä enemmän järjestönne vapaaehtoisiksi? Voitte valita useampia ryhmiä.

- ☐ Naisia
- ☐ Miehiä
- ☐ Lapsia, alle 15-vuotiaita
- ☐ Nuoria, 15–24 –vuotiaita
- ☐ Nuoria aikuisia, 25–35 –vuotiaita
- ☐ 36–65 –vuotiaita
- ☐ Senioreita, yli 65-vuotiaita ja vanhempia
- ☐ Työelämässä olevia
- ☐ Työttömiä
- ☐ Eläkkeellä olevia

☐ Muutoin työelämän ulkopuolella olevia (esim. koululaiset, äitiyslomalaiset, opiskelijat)

☐ Maahanmuuttajia

☐ Syrjäytyneitä tai syrjäytymisvaarassa olevia

24. Vapaaehtoistoiminnan merkitys, kehitystrendit ja tulevaisuus

Arvionne vapaaehtoistoiminnan merkityksestä.

1. ei lainkaan 2. jonkin verran 3 keskimääräisesti 4. aika paljon 5. hyvin paljon

a) yleisesti järjestönne toiminnan kannalta?	1	2	3	4	5
b) vapaaehtoistojen hyvinvoinnin ja terveyden kannalta?	1	2	3	4	5
c) ihmisten hyvinvoinnin (vapaaehtoiset, asiakkaat jne.) kannalta?	1	2	3	4	5
d) Ihmisten välisen luottamuksen kannalta?	1	2	3	4	5
e) ihmisten välisen sosiaalisen vuorovaikutuksen kannalta?	1	2	3	4	5
f) ihmisten välisen vastavuoroisuuden kannalta?	1	2	3	4	5
g) yleisesti kansalaistoiminnan ja sen edistämisen kannalta?	1	2	3	4	5

25. Seuraavassa on listattu muutamia vapaaehtoistoiminnan kansainvälisiä trendejä; näkyvätkö ne yksikkönne vapaaehtoistoiminnassa?

1. Kyllä 2. Ei 3. En osaa sanoa

a) virtuaalinen vapaaehtoisuus (vertaistuki, verkkonettisivujen suunnittelu)	1	2	3
b) lyhytkestoinen, projektimainen vapaaehtoisuus	1	2	3
c) hetkellinen, kertaluontoinen vapaaehtoisuus	1	2	3
d) yritysten vapaaehtoistoiminnan projektit (järjestöjen ja yritysten yhteistyö)	1	2	3
e) kansainvälinen vapaaehtoisuus (esim. työleirit ulkomailla)	1	2	3
f) vaihtopiirit, vertaistuotanto (piirit joissa vaihdetaan palveluita ja tavaroita)	1	2	3
g) oppilaitosten ja järjestöjen vapaaehtoistoiminnan projektit	1	2	3

26. Vapaaehtoistoiminnan seuranta

Millä tavoin vapaaehtoistoiminnan tilannetta ja kehittymistä (toiminnan tavoitteet, tulokset) seurataan järjestössänne?

1.ei seurata ollenkaan 2.seurataan jonkin verran 3. En osaa sanoa 4.seurataan

5. seurataan erittäin paljon

a)Toiminnalle asetetaan päämääriä ja yleisiä tavoitteita 1 2 3 4 5

b)Toiminnalle asetetaan konkreettisia tavoitteita 1 2 3 4 5

c) Tavoitteille asetetaan indikaattoreita 1 2 3 4 5

d) Toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi seurataan 1 2 3 4 5

e) Toimijoiden määriä, tehtäviä, toimenpiteitä dokumentoidaan 1 2 3 4 5

f) Vapaaehtoistoiminnan aikaansaannoksia ja tuloksia arvioidaan 1 2 3 4 5

27. Vapaaehtoistoiminnan vahvuudet, heikkoudet, uhat ja mahdollisuudet

HEIKKOUEDET JA VAHVUUDET

a)Millaisia järjestön sisältä nousevia vapaaehtoistoiminnan SISÄISIÄ VAHVUUKSIA

näette?

b)Millaisia järjestön sisältä nousevia vapaaehtoistoiminnan SISÄISIÄ HEIKKOUKSIA

näette?

c)Millaisia järjestön toimintaympäristöstä nousevia vapaaehtoistoiminnan ULKOISIA MAHDOLLISUUKSIA näette?

d) Millaisia järjestön toimintaympäristöstä nousevia vapaaehtoistoiminnan ULKOISIA UHKIA näet-

te? _____

c) Mikä on ideaali?

Liite 2. Saatekirje

SAATE

Hyvä Vaajakosken Suvanto ry:n vapaaehtoinen.

Olen Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman opiskelija ja valmistun toukokuussa 2014.

Opinnäytetyönä kokoan tietopaketin Vaajakosken suvanto ry:n vapaaehtoistoiminnasta. Tietopaketti sisältää taustakartoituksen, vapaaehtoisten koke-
muksien keräämisen sekä mahdollisia kehittämis ehdotuksia. Yksilöteemahaas-
tatteluiden avulla selvitän mennyttä, nykyistä sekä tulevaa vapaaehtoisto-
iminnan tilaa vapaaehtoistentoimijoiden ja vapaaehtoistoiminnan johdon nä-
kökulmasta.

Tietopaketti on tarkoitettu vapaaehtoistyöstä kiinnostuneille ja vapaaehtois-
työtä jo tekeville henkilöille Vaajakosken suvanto ry:llä. Tietopaketin avulla ha-
luan laajentaa käsityksiä vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksista ja rajoista
sekä antaa intoa löytää vastauksia vapaaehtoistoiminnassa askarruttaviin ky-
symyksiin. Kenen hyödyksi ja kenen tarpeeseen vapaaehtoistoimintaa teh-
dään. Tiedon kerään henkilökohtaisella haastattelulla, joka on jaettu kolmeen
osa-alueeseen

- Vapaaehtoistoiminnan määrittely ja koordinointi
- Tarpeen arviointi ja suunnittelu

Pyytäisin Sinua ystävällisesti osallistumaan haastatteluuni, jotka nauhoittaisin.
Noudatan kaikessa toiminnassani ehdotonta luottamuksellisuutta, korkeaa
etiikkaa ja vastaajien anonymiteettia. Aineiston tulen hävittämään asianmu-
kaisesti.

Haastattelut toteutan aikavälillä 3.3 - 24.3.2014 etukäteen sovittavina aikoina.
Haastattelu kestää noin yhden (1) tunnin.

Valmiin opinnäytetyön ja tietopaketin esittelen sovittuna kokoontumispäivänä
sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa että Vaajakosken Suvanto ry:ssä. Li-
säksi valmis opinnäytetyö luovutetaan Vaajakosken Suvanto ry:lle.

Yhteistyötä ja puhelua odottaen ja siitä kiittäen

Mari Mäkelä
Sosionomiopiskelija JAMK
Puh 050 302 5571
mari.makela15@gmail.com

Opinnäytetyön ohjaajat
Lehtori Aarno Lehmusto,
Puh 040 5846386
aarno.lehmusto@jamk.fi

Lehtori Niilo Kuokkanen
Puh 0400 976 744
niilo.kuokkanen@jamk.fi